

GAZDASÁGI LAPOK

38. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Szeptember 19.

A munkáltatási idényre ajánlunk
elsőrendű pestvárosi fehér tábla- és kitűnő vidéki perzselt
munkásszalonnát,
valamint pestvárosi
disznósirt

a legmérsékeltőbb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

WEISZ LIPÓT és TÁRSA

disznósir- és szalonnagykereskedők, Budapest, IX., Hentes-utca 17/G.
Sürgőnyezim: „Weiszefett, Budapest.“ Interurban távbeszélő „József“ 14-50.

FERTŐTELENÍTÉSI CZÉLOKRA
NYERS-CARBOLT

hordónkénti vé
telnél per kg. **25 fillér, helyt Budapest.**
SCHWARZ VILMOS és TÁRSÁNÁL
MŰSZAKI KERESKEDŐK ÉS TÖMITÉSGYÁR
BUDAPEST, VI., LISZT FERENCZ-TÉR 20.

Simmenthali üszők,

kitűnő leszármazásuak, 2 $\frac{1}{4}$ -3 évesek, hasas és befedettek,
legelőn neveltek, egyenesen a havasokról eladja:
FÜRSTLICH SCHWARZENBERG'SCHE ALPWIRTSCHAFT
GESTÜTHOF, Post MURAU, OBERSTEIERMARK.

EREDETI EREDETI
MAYFARTH-féle

törvényileg védett

„HERKULES“

bor- és gyümölcs-sajtók.

Elsőrendű gyártmány.

Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.

Felül nem mult!

Szőlő- és gyümölcs-örlok
szüretelő berendezések.

MAYFARTH PH. és TSA

gazdasági gépgyár

Bécs (Wien), II. Taborstrasse 71.

637.
Árjegyzék ingyen. — Képviselek kerestetnek.
Különleges gyártás sajtók és borászati készülékek számára.

Gazdák figyelmébe!
FOGLYOK ÉS MUNKÁSOK

élelmezésére

LEGOLCSÓBB ÉS LEGTÁPLÁLÓBB
a cukrozott

KÁVÉKONZERV

Kapható: 46 grammos koczkadagonként 8 $\frac{1}{2}$ fillér.
1 kg. 1.84 „

HUSIPARI GÉPRAKTÁR

BUDAPEST, IX., BAKÁCS-TÉR 5.

A nagycsákányi bérgazdaság
(Vas megye)

bérlete lejáratá folytán szeptem-
ber 26-án reggel 8 órakor

nyilvános árverést tart,

a melyen a következő marhaállomá-
ny lesz eladva:

- 70 db I-a szimmentáli tehén,
- 6 db „ fedező bika
- 10 db igásló,
- 6 db jármos bivaly,
- 4 db fiatal csikó.

Vasuti állomás helyben van, kocsik
jelzett napon a t. vevőközönséget
várják, bővebb felvilágosítással

Ungár Sándor
sz^olgál.

GRAEPEL HUGÓ

b. t. gépgyára

BUDAPEST,

X., Szlávy-utca 22-30.

Gyárt és szállít: lyukasztott lemezeket mindenféle üzemhez,
rostákat, egyes malomgépeket,
teljes malomberendezéseket legmodernebb kivitelben
m. p. szab. „Nemzeti“ koptatók,
szab. szabadonlengő „GRAEPEL“ SIKSZITÁK.
Árpakása holländerek stb.

Telefonszám: 27-25.

Levélczim: Budapest 10.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. *****

KIS HIRDETŐ

A kishirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel irt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Egy 56 éves, nős, gyermektelen, egészséges szervezett okleveles gazda, 36 évi gyakorlattal, kifűnő ajánlatokkal, megfelelő alkalmazást keres. Címe e hirdetés számára való hivalkozással megtudható e lapok kiadóhivatalában.

Nőtlen gazdasági ellenőr, szorgalmas és megbízható erő, a kinek pénztárkezelésben gyakorlata van, lehetőleg Dunántúlról, felvétetik Uradalmi bérleténél, Győrzámoly.

Kovács János 58 éves, római katolikus, gyakorlati gazdasági állást keres. Kiseb és nagyobb gazdaságban mint intéző, ellenőr és gazdasági irnok volt alkalmazva, jó bizonyítványai vannak. Lakása Budapest, VIII., Lujza-utca 23., II. em., 36. ajtó.

Birtokot

venni szándékozom. Kérek részletes értesítést az árra, nagyságra, rajta levő terhekre és fizetési részletekre vonatkozólag, valamint arra nézve, hogy mennyi a szántó, rét, legelő, erdő, nádas, szőlő, hasznavehetetlen, belsőség, stb. Cím: Wolf Guidó Budapest, (Óbuda.) Gyűri-utca 4. szám, ajtó 10.

Veszünk

burgonyát, szénát, szalmát, kukoricaosutát, szárított répaszeletet, melassét, cukorkorpa, gesztenye, makk, búkkmakk, havonta néhány vagonra való. Közleendőket „Domänen Direktion 15057“ jelzéssel Annoncen Expedition M. Duker Nachf. A. G. Wien, I., Wollzeile 16. oszámra kérjük.

Birtok

316 holdas, gyógyfürdővel, gőzmalommal, egyéb üzletágakkal, élő és holt leltárral jutányos árban

eladó.

Felvilágosítással szolgál a tulajdonos
KOVÁCS PÉTER
Záinok, Szilágy m.

3-5 éves nehéz és fénehéz

igáslovak,

2-4 éves

tenyészllovak,

2-3 éves

mének,

6-7 hónapos

elválasztott csikók

valamint

vemhes kanczák

általam olcsón beszeresethetők.

Kitűnő referenciákkal szolgálhatok az ország bármely részéből.

Bővebb felvilágosítással bármikor készséggel szolgál:

HOFFMANN LIPÓT

lőügynöksége
CSÁK TORNYA.

Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

A 32 év óta fennálló

FISCHER-féle

ZSÁK- és PONYVA- GYÁR BUDAPEST.

Nádor-u. 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokróczok,

valódi amerikai

Manila-kévekörtök,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánánál. Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Hirdetéseket

felvesz

a kiadóhivatal.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek

nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősege Nagybecskereken,

Gazdasági téli gyapottakarókat

ugy lovak mint munkások részére

135×190 cm. nagyságban bérmentve 10 K szállít és rendeléseket későbbi szállításra is elfogad:

„SOHR” lópokrócz szállítási telepe
SOMOGYSZILL.

Tekintve, hogy csak korlátozott mennyiség áll rendelkezésre, ajánlatos a szükségletet biztosítani.

Kodolányi-féle

Gazdasági Zsebnaptár részére

HIRDETÉSEKET

felvesz jutányos áron a

GAZDASÁGI LAPOK

kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., József-utca 15. szám.

Telefon: József 40-66.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Irta: **ORDÓDY LAJOS.**

Ajánlott küldéssel
3 K 45 fillér.

Ára 3 korona.

Utánvétellel küldve
3 K 65 fillér.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt, a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „GAZDASÁGI LAPOK” kiadóhivatalában Budapest, VIII., József-utca 15.

1936. sz. 1915.

Temesvári vásárhirdetés.
Az idei Szt. Mihály országos vásár

folyó évi szeptember hó 23-ától bezárólag szeptember hó 27-ig fog megtartani. Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra szeptember 23-ától, csütörtökön reggel 5 órától kezdve meg van engedve. Temesvárott, 1915. augusztus hó 17-én. A városi főkapitányságtól: **Beé Ferencz**, főkapitány.

Uj és egyszer használt lisztes és korpás

ZSÁKOKAT

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák- és ponyvaköltösző intézet

Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kévekörtök-, ponyva-, zsinog-, juta- és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28.

Telefon 15-28.

Azonnal szállítok minden mennyiségben és minőségben:

Nyersolajat
Mótorbenzolt
Mótorkenőolajat
Hengerolajat
valamint mindenféle olajat.

WEISZ JÓZSEF

a wieni „CLIMAX” nyersolajmórtorgyár BACHRICH ÉS TÁRSA betéti társaság vezérképviselte

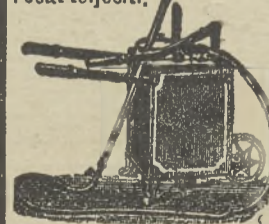
Budapest, VI., Gyár-utca 20.

Sürgönczim: „CLIMAX”, BUDAPEST,

Telefon: 71-01.

A Heller-féle „KING”

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártok azonkívül

PITTORE ÉS TRIUMPH

nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.

Kérjenek leírást.

Képviselőket kerestetnek.

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „King” kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető. A szivattyuk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King” tömlővezetékekkel többet teljesít, mint 20 ember ecsettel és mindenféle állványozással és előmunkálatokkal feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

SCHWARZ & TAUBER
NAGYKANIZSA.

•••••

SÜRGÖNYCZIM: — TELEGRAMME: TAUBRE.

Az

»ANTISPORAVITA«

vetőmagcsávázószer.

Elérkezett a legfontosabb gazdasági munkálatok egyikének, az őszi magvetéseknek ideje — Rézgáliczunk nincs a csávázáshoz. — Gazdaközönségünknek így érthetően rendkívüli gondot okoz ma a **vetőmag csávázásához** oly nélkülözhetetlen páczolószernek, a rézgáliczunk teljes hiánya. A **vetőmagcsávázás kérdése, a jövő évi termés eredményének sikere és biztosítása** érdekében nélkülözhetetlen és égetően sürgős megoldást követel.

A **jó** csávázásnak az a rendeltetése, hogy minden olyan káros élősdit pusztítson már gyökerében, a mely majd a vetőmagféléket megtámadja, pusztítja, főként pedig azok csírázóképességét csökkenti, sőt rombolja. A gondos vetőmagpáczolás annál inkább előtérbe lép ezidén, mert legfontosabb mezőgazdasági termékünk, a **buza** éppen a mi legkiválóbb buzatermő vidékünkön volt ezidén is meglehetősen üszögös. Csávázás céljaira, ha marad is itt-ott még némi rézgáliczunk, annak sok száz koronás magas ára teljes lehetetlenné teszi azt, hogy a gazdaközönség egyáltalán számításba vehesse a rézgálicz beszerzését és így valósággal **hálálkodva** kell fogadnunk a gazdasági vegyi ipari piacokon ma forgalomba kerülő, **kipróbált** új csávázószer: az „**Antispora Vitát**“.

Magyarországon ezt az általunk szabadalmazott és lajstromozott vetőmagcsávázószerrel azzal adjuk át a magyar gazdaközönség kezeibe általános használatul, hogy annak **állandósításával** a gazdálkodás terén haszon és áldás fakadjon termelőink javára, úgy **most**, mint a **messze jövőben** is.

Úgy a külföldi **legtekintélyesebb**, mint a **hazai** laboratóriumi és gyakorlati kísérletek valósággal **tökéletesnek** mondható csávázószerként nyilatkoznak az „**Antispora Vitáról**“.

Az „**Antispora Vitának**“ leghatékonyabb, de nem kizárólagos alkotórésze ugyanaz, mint a peronospora elleni védekezésben a rézgáliczot ez idén oly **eredményesen** helyettesítő perocid. Az az értékes alkotó szer pedig a **cerosulfát**. Mindkét gyakori és beható kísérleteket folytató szaktudósok sorából fel kell itt említenünk: dr. **Stoklasa** tanár, udvari tanácsos, a világhírű prágai növényfiziológust, **Bretschneidert**, **Gvozdenovič**, **Portele**, de különösen **Stranakot**, a prágai mezőgazdasági fiziológiai kísérletező állomás igazgatóját; **hazánk** elismert szaktudósai sorából pedig a m. kir. központi szőlészeti kísérleti állomás részéről **Dicenty Dezsőt**, a m. kir. növényélet- és kórtani állomás részéről pedig **Kern Hermannt** idevágó, sorozatos kísérleteikkel értékes munkálkodásuk döntő eredményéről a m. kir. „**Kísérletügyi Közlemények**“ számolnak be.

A kísérletek két irányban folytak:

1. Az „**Antispora Vita**“ befolyása a vetőmag csírázóképességére;

2. A spóraölő és penészgomba pusztító hatásra.

Kísérletek folytak **buzával, árpával és buzaüszöggel** (Tilletia Triticitii) **czukorréppával, takarmányréppával, tengerivel** stb.

A kísérletek eredménye, röviden összefoglalva az, hogy az „**Antispora Vita**“ 3%-os oldata **ép úgy öli az összes spórát**

kat, mint a **rézgáliczoldat**, de míg az utóbbi a csírázóképességet gyakran kedvezőtlenül befolyásolja; az **Antispora Vita**“ azt **előmozdítja**. I. y például az árpa hatszor gyorsabban csírázott, ha „**Antispora Vitával**“ csíráztuk, mert az utóbbinak 3%-os oldatával csávázott **árpa** 24 óra alatt **64%** os eredményt mutatott, a desztillált vízzel csávázott 12%, a rézgáliczsal 8%, mely különbözőzetek részben csak a 14-ik napon egyenlítődték ki. Az „**Antispora Vita**“ katalytikus hatása a növény organizmusára az „**Antispora Vita**“ rádióaktivitásában leli magyarázatát, mely eredményt Stoklasa tanár minden kísérlete alkalmával elért.

Használati utasítás:

Az „**Antispora Vita**“ mint magesávázószernek alkalmazási módja a következő:

Egy kiló súlynyi „**Antispora Vita**“ szerhez **harmincz** kiló súlynyi tiszta, **hideg** vizet veszünk oldószerül. A teljes feloldáshoz legalább is 4 órai időre van szükség. Az oldási folyamat alatt a vízben ázó csávázószer **ismételten és alaposan** meg kell kevergetni.

A feloldás megtörténtével a csávázandó vetőmagra öntjük az oldatot oly módon, hogy az a vetőmagot legalább is 1—2 ujjnyira elborítsa.

A vetőmagnak a csávázószerben való kezelése 12 órai időt igényel. Ezen idő alatt is az oldatban ázó vetőmagot időnként jól meg kell kevergetni. Ajánlatos ezenkívül a csávázó-oldatban levő vetőmagot dörzsölgetés segítségével is megmosni, mert csakis ezáltal érjük el azt, hogy a vetőmaghoz szorosabban odatapadó üszög és egyéb káros spórák közvetlenebb érintkezésbe kerülhessenek a csávázószer spóraölő hatásával, üszögös szemek s a dörzsölés közben leváló nagyobb penészgombacsomók, ha leválnak és szét dörzsölődnek, a csávázó oldat behatására tüstént el fognak pusztulni.

A csávázó folyadék felszínére kerülő, súlyban könnyű és értéktelen, ugynevezett léha magvak és egyéb káros tisztátlan-ság körszita, vagy sűrűbb drótszita alámerítésének segítségével távolítandók el.

A 12 órán át tartó csávázás után a száraz, tiszta alapra kitergetett magot ajánlatos minél vékonyabb rétegekben kitergetni, hogy így a szárítgatás kifogástalan legyen.

Az így kezelt vetőmag már a harmadik napon 100% kal csírázik, az összes spórák és gombák elpusztultak és az „**Antispora Vita**“ kiváló spóraölő és vegetatív hatása **nyomban** érvényesül.

Az „**Antispora Vita**“ árát ellentétben a rézgálicz elérhetetlen magas árával, 140 K-ért szállítjuk helyt nagykanizsai állomás. Nagyobb mennyiséget megrendelők, úgy viszontelárusítók jelentékeny árengedményben részesednek.

A megrendelés a gazdaközönség részéről annál sürgősebben eszközözendő, mert a szállítási késedelemmel a náborus állapotok következtében ma is számolni kell. Messzemenően igyekezzünk továbbá arról is gondoskodni, hogy egyes messzebb vidéki központok az „**Antispora Vita**“**-t** raktáron tartsák.

Kiváló tisztelettel

Schwarz & Tauber.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozunk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 „
Negyed évre 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz eszünk.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40-66.

Az a lapokban foglalt cikkekert minden utannyomasi jog fentartva.

KEZIRATOKAT A SZERKESZTOSEG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	439
A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéhez- tetésével. — Löherer Andor	440
Gazdasági 1. vél. — X	441
Néhány szó az őszi gabona műtrágyázásáról. — Grabner Emil.	441
A formalin, mint a buzavetőmagnak a kótszők elleni csá- vázó szere. — Váradi Szabó János.	441
Tárca. — Esetek.	441
A szántás vetési munkálatok megkönnyítésének lehetősé- géről. — Jurenák Miklós.	442
Szakszerű észrevétel a „Kisgazdálkodás” című tervrajzhoz. — Ledniczky Péter.	443
Könyvismertetés	443
Kérdések és feleletek	443
Kérdések: Beteg barackfa. H. G. S. — Alakfáknál visszamaradt hajtások. H. R.	
Feleletek: Takarmányrépa lófogatós művelete. — r-n.	
Kisebb szakközlemények	444
Hírek	444

Állítólag a végleges terméseredményt közli most a miniszterium a beküldött cséplési eredmények alapján, melyekből szomorodott szívvel vesszük tudomásul, hogy az eddig közhírré tett hivatalos tudósításoknál kevesebb a tényleges eredmény. De mi olyan hitetlen tamások vagyunk, kik a hozzánk érkezett magánértesítések és a látottak és hallottak alapján még a most közölt adatoknál is kevesebbre becsüljük a hazai gabonatermést, annál is inkább, mert hisz még ma sincs minden elcsépelve és a még most is asztagnan levő kevés gabonából aránylag minden bizonynyal kevesebb kerül a magtárba, mint a mennyi előirányozva lett. Lássuk a számokat.

Termény	Kat. hold	Átlag pr. hold	Összesen
Buza	5,769.993	7.14	41,206.087
Rozs	1,825.798	6.32	11,549.890
Árpa	1,966.347	6.15	12,086.208
Zab	1,854.616	6.27	11,623.952
Kukoricza	4,356.118	10.82	47,163.428
Burgonya	1,108.798	51.09	56,658.726
Czukorrépa	186.793	136.56	25,512.572

A többi terményekről a különböző szemléinkben, valamint gazdasági levelekben stb. cikkekben is elég gyakran megemlékezünk, azért ismétlésekbe nem bocsátkozunk.

Fentiekből láthatjuk, hogy a tavalyi évvel szemben a többlet kitesz 13.4 millió q. kenyérmagot, 3.3 millió q. kukoriczát és 3.5 millió q. burgonyát, ellenben árpából 2 millió métermázsával, zabból 1 millió métermázsával kevesebbet hordtunk be, mint a mult évben.

A mióta a háboru kitört, alig mult el nap, hogy hirt ne kellett volna adni valamely árucikk drágulásáról. A közönség már szinte elfásultan fogadta az ilyen közléseket, mert hisz végeredményben úgy sem volt módja segíteni a bajon. A német lapok most egész váratlanul egy árleszállításról emlékeznek meg, a mely nem érint ugyan közvetlenül nagy fogyasztó rétegeket, de mint szimptoma, határozottan figyelemre érdemes. Arról van ugyanis szó, hogy a német horganyművek — mint mondják — a kedvező viszonyok, nevezetesen a jelentékeny kereslet és a csekély készletek dacára 100 kg.-ként 5 márkával csökkentették a szeptemberi szállításoknál az eddigi árakat.

Hanem fájdalom, arról nem ad hirt a krónika, hogy Magyarországon valami olcsóbb lenne, mint eddig volt, sőt napról-napra emelkedik majdnem mindennek az ára, úgy hogy elviselhetetlen lesz hovatovább a drágaság.

Érdekes párbeszédet hallgattam végig a minap. Két öreg ur beszélgetett. Az egyik azt állí-

totta, hogy mégis nagy haszna van reánk magyarokra ennek a háborunak. A másik arca nyomban kérdőjelle változott, mire az első ezeket felelte: „Kérem azelőtt Karlsbad tele volt magyarokkal, kik gyomrukat elrontották, Marienbad tele volt magyarokkal, kik tulságosan meghiztak, ezidén mindenütt kevés magyar beteget látni, mert az edzett gyomor mindentéle komisz, de drága zsiradék dacára is ép és egészséges, t. i. oly kevés zsirral főz ma már minden aszszony, hogy attól lehetetlen megbetegedni. A mi meg a hizást illeti, az ellen igen hathatós szer az óriási drágaság, mely hazánk egész területén uralkodik, de legkivált Budapesten fészkelte be magát. A németek már évek óta nyiltan hirdetik, hogy — kivált Szászországban a kutyahus emberi táplálék gyanánt fogyasztódik, mi ezzel nem dicsekszünk, de hogy nálunk is nem egy kutya került az étkező asztalra, persze más név alatt, az több mint bizonyos. Arról nem is szólok, hogy a macskát nyul képében ettük meg, mert ez béke időben is megtörténik. A Dunába eresztünk minden piszkot, de halait megesszük, városaink tisztasága sok kívánni valót hagy hátra. A nagy füst, a komisz mindentéle szagok keveréke terpeszkedik szét az utcákon. Nyers gyümölcsöt eszünk, mert az Isten adott eleget az idén és mindennek dacára nincs kolera, nincs tifusz, nincs pestis. Hát nem erős szervezetű faj — vagy jobban mondvá fajta — a magyar?” Helybenhagyólag bólintott a másik, azután politikai térére terelődött a beszélgetés, a mit mint reám nézve érdektelent már nem hallgattam figyelemmel, csak azt vettem ki, hogy a fő és székváros közigazgatásával nincsenek megelégedve s erre akaratlanul helyeslőleg bólintottam.

Somogyországból halljuk, hogy ott is nagy a drágaság, 7 krajczár a tojás, 26 kr. egy fej káposzta, tej 18 kr. és így tovább. A lisztek között meg kukaczosat is rá akarnak tukmálni a fogyasztókra, mi miatt úgy látszik el lett rendelve a hivatalos vizsgálat. A kisebb, ugynevezett paraszt tehén ára 1400 korona, de ha szepet, nagyobb testűt, bonyhádít vagy simmenthalit akarna venni valaki, akkor 2000 koronát kellene érte adni, így is nehéz volna hozzá jutni, mert kevés van már. A nehezebb fajta lovak keresettek és áruk 3000 korona körül van, ha mindjárt csak két évesek is. Ugy hallatszik, a fuvar is duplájára emelkedett, mert drága a ló, a szerszám, kocsi, takarmány, abrak stb. A napszám 10—12 korona még ma is. — Fürdővendég kevés volt, azok is már haza szállingóztak a Balaton partjáról.

(Időjárás. — Miniszteri tudósítás. — Első fecske. — Ellesett párbeszéd. — Hírek Somogyból.)

Már szállinkózik az ökörnálnak nevezett pókháló, viszi a lanyha őszi fuvalom, száll tova, mig valami akadályra nem talál, mely összegyűjti finom szálait. Majdnem úgy látszott, hogy elérkezett a vénasszonyok nyara, a nyárutó, mert még az éjjelek is melegebbek, a csapadékok ritkábbak, mint a mult hetekben voltak. A barometer állása a szepidő jelzésnél vesztegel, de azért bizony itt a Duna mentén két derült nap is nagy ritkaság számba megy, pedig ránk férne már egypár derült hét is. Dér — kivéve a magas hegyvidéket — nem észleltetett mostanában. Az őszi gunyát még nem kell elővenni nálunk, de derék katonáink ott fenn az északon már a melegebb ruhákert epekednek. Mi pedig azért fohászokodunk a mindenség urához, hogy akkora haza kerüljenek mint győztes hősök, mikorra az igazi tél beköszönt.

Különbön folyik a szántás, vetés, répaszedés, sőt néhol már a szőlő szüretelés és a burgonyakiszedés is folyamatban van. Az eredményekről rövidesen közöljük az alábbiakban azt, mit a miniszteri tudósításból kivonatoltunk, mint legfontosabbat.

TAKARMÁNYDARA (KORPA)
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint **KITÜNŐ TAKARMÁNY** értékesíthető.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és **TÁRSAI BUDAPEST,** VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

Eredeti
amerikai

CASE

gőszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irtta: Löherer Andor.

Oroszország.

E. J. Dillon tanulmánya alapján azt hozta nyilvánosságra, hogy ámbár Oroszország kincstárának nagy pénztartalékai megvannak, ámde ezek nem a feleslegekből keletkeztek, hanem ama 300 millió rubelből, a melyet Oroszország mint nagyobb kölcsönt vett fel annál, a mire vasutjainak kiépítésére szüksége volt. Ez a 300 millió szolgált a hadikincs gyanánt, de egyszermind arra is, hogy ezzel az orosz pénzügyminiszter a nemzetközi bankvilágban befolyást biztosítson, a melynek esetleg, szükség esetén, aranyat bocsáthat rendelkezésre. Az államadósság 1905. év elején 7 milliárd rubel (=18 millió koronát) tett ki. Az évi kamatszükséglet pedig 800 millió koronát. (Ma ez már 30 milliárd korona!) Az orosz államadósság pedig az utolsó évben legalább 1 milliárd koronával emelkedett. A tervbe vett flottaujjáalakítás 2½ milliárdba, a belső reformokra is nagy beruházások és így nagy arany mennyiség szüksége állott elő, a mit legalább 25 milliárdra lehet számítani.

Mindennek törlesztését és kamatait az orosz paraszt gabonatermésével, az orosz állam pedig annak kivételével volt kénytelen fedezni. Ámde az utolsó 16 év alatt 7 milliárd pud rozsot 6 milliárd rubel értékben vittek ki, a mi végül többnek bizonyult, mint a mennyit kivinni szabad lett volna, annyira, hogy az orosz paraszt roszfogyasztása erősen megcsökkent, hogy éhezett, — s végre a forrongás is annyira nagy lett, hogy a tervezett és szükség szerűen előállott nagyobb adó behajtása nagy nehézségekbe ütközött. Ezen viszonyokból kiindulva — mondotta Dillon, — hogy az orosz pénzügyek összeomlása elkerülhetetlen, mert a folyton növekedő államkölcsönök kamatait hosszabb időn át nem lehet új kölcsönökkel törleszteni.

Az orosz hadseregben 1904-ben észlelt forrongás és összeesküvés szinte ezen züllésből és a nagyarányú sikasztásokból fakadtak.

Oroszország gazdasági helyzete annyira megrosszabbodott, hogy a munkanélküliség nagyra nőtt, mert az üzleti pangás erősen nehezedett az országra. A bukások erősen és tömegesen szaporodtak. Az ipar és gyáripar is megbénult a nyersanyag hiánya miatt, a széninség is beállott és mind legfőképpen pénzügyi okok miatt. A kivétel pl. 1913-hoz képest 39%-kal, a bevétel 23,3%-kal csökkent s amíg 1914. év első felében a kivétel 20%-kal, a bevétel pedig 26%-kal emelkedett, a háború miatt a második félévben a kivétel már 78%-kal, a bevétel 65,6%-kal csökkent. A főkiviteli cikkekben, mint az élelmiszerek, nyersanyagok és félgártmányok, állatok s kész gyártmányok, az 1913. évi 1400,7 millió rubelre menő kivétel összesen 865,9 millióra, a bevétel pedig az 1913. évi 1226,5 millióval szemben 936,1 millió rubelre csökkent. A háború folytán 15–20 %-a a mezei férfimunkaerőnek hiányzik, és állatokban is ugyanez az arány.

A vetési terület megcsökkent, a megmunkálás is gyenge volt annyira, hogy 43 kormányzóságban csökkent a bevetett terület s Északoroszországban alig van tavaszi vetés, Déloroszországban pedig nincsenek munkások.

A kivétel ellen pedig nagy nehézségek merültek fel a hadiállapot miatt, a mint azt a Dardanelláknál is láttuk és tengelyen sem tudnak szállítani.

Az élelmiszer hiánya is erősen érezteti a hatását, és az éhség mindinkább többfelé lesz érezhető.

Az állami kiadások és bevételek közötti egyensúlyt nem bírják fenntartani s az 1914. évi deficit máris mintegy 1400 millió rubelre ment s így a háborúnak 1914 október végéig számított 1785 millió rubel sem nyert fedezetet s egyébként ezt csakis nagy állami kölcsönökből lehet fedezni. Witte szerint is az egyetlen állam, a mely a háborun nyer Anglia.

A Németbirodalom eme kétségtelenül kapkodó angol és francia pénzügyi műveletekkel szemben évtizedes pénzügyi okos és előrelátó gondos politikájával olyan felkészültségről tett tanúságot, a mi meglepte minden lépését figyelő ellenfeleit is. Az első volt, a mely hadikölcsön-jegyzésére, tudva népeinek financiális erejét, novemberben a népet hívta fel. Néhány nap alatt 4,481 millió márkát, azaz 5,5 milliárd koronát jegyeztek s már december hó végén a jegyzett összeg be volt fizetve, a mely rengeteg összegből csakis 729,1 millió összeget vettek a hadikölcsön-pénztárnál igénybe. 1915 február végén újabb 5 milliárd márká kölcsönfelhívással fordult a birodalom a közönséghez. 1915 március 10-iki birodalmi gyűlésen ezen kétszer 5 milliárdos kölcsönön kívül a rendkívüli költségvetésben felvett 10 milliárd újabb hitelt szavaztak meg, a melynek sikere minden képzeletet meghaladott. Tehát 20,5 milliárd korona állott rendelkezésre. Hadisarczban is tekintélyes milliókat hajtott be a megszállott területeken s hozzá a belga

és francia meghódított gyárakat és ipartelepeket azonnal üzembe helyezte és ez uton is bőségesen látta el gyári hadiszükségletekkel és lőszerrel hadseregét.

Pénzügyi erejét legjobban világítja meg, hogy a többi államokban elrendelt moratóriumot nem léptette életbe, vagyis óriási termelése és kereskedelme úgy mint azelőtt, a háborúban is normálisan működött, és a néprétegek keresete nem akadt meg.

Ausztria és Magyarország pénzügyi szolgáltatása a szakadatlan kétlaki fonák állami gazdálkodás sorozata után valóban meglepte az egész világot, a mikor aránylagos tökeszegénysége és ismert eladósolttsága mellett, főleg midőn Magyarországnak, mint agrár államnak állandó és minden oldalról való kizsákmányolása volt a vezérlő politikai cél, eme nagy teherpróbájára került a sor.

Természetes, hogy újból és újból, ismét csak a megszokott, így rendszerré vált Rothschild-féle hitelekhez kellett folyamodni. Ezek mérvéről és lényegéről azonban a hallgatás sűrű fátyola nem lebbent fel, tehát hű és pontos értesülésünk erről nincsen.

Amnyt azonban tudunk, hogy a háború költségeit a két állam a közöttük fennálló kvótakulcs szerint (63,6% : 36,4%) arányában viselik, és a szükséges összegekről, egyelőre közösen, de külön-külön hitelműveletekkel gondoskodik. Állami adóssága Ausztriának 1914-ben 13 milliárd korona volt, Magyarországnak pedig 6,7 milliárd 700.000 korona, a miből fejenként esett Ausztria népeire 607 korona 60 fillér, a magyar népre pedig 230 korona 40 fillér.

A háború első szükségleteit a jegybank fedezte, még pedig Ausztria részére 600 millió koronát, Magyarország részére 350 millió koronát, kölcsönözve kincstári jegyekben, a melyet bécsi és budapesti bankok vettek át, és a jegybank lombardozta. A második kölcsönt 1914 szeptember havában vették fel, valószínűen az előbbeni összeg nagyságában, a mi után az államr csupán 1% teher háramlott, miután a kibocsátott jegyekért fizetendő 5%-os adó az államot illette.

A második hitelművelet a valuta szabályozását célozta, a mire Ausztria 200 millió márkát, Magyarország 100 millió márkát biztosított: Németországban.

A hitelműveletek részletei titokban hagyattak. A harmadik hitelművelet a hadikölcsönök kibocsátása volt, a mely célra az osztrák kölcsönre 2135,5 millió koronát, a magyarra 1170 millió koronát jegyeztek, a miből eltekintve a hareztr területén lakó megkárosodott lakosságtól, a kettős birodalom lakosaira fejenként 71,9 korona, míg a Németbirodalom lakosaira fejenként 67 korona jegyzés esett.

Ezen arány tekintetében nem éppen kis szerepe van a magyarországi hitelszövetkezeteknek, melyek a világ bámulatára mintegy 48 millió koronát jegyeztek.

Némelyek szerint a 9 hónap alatt a háború összesen 45 milliárdba került a nagyhatalmaknak. Azonban ha tudjuk, hogy a legtöbb hadianyag beszerzése csak későbbeni fizetésre történt, és a rekvirált élelem, takarmány, ló s más segédeszközökért is csak ezután fognak kárpótlást nyújtani, feltehető, hogy ama 45 milliárd még igen erősen fog megsaporodni. A második hadikölcsön sikere nem maradt el az első mögött, mert összege 1195 millió koronára emelkedett, a miből a magyarországi hitelszövetkezetek 58 millió koronát jegyeztek. A végső erő megfeszítésével vívott világháború költségei, melyben már a 18 éves tanulófjúságtól az 50 éves idős férfiak is résztvesznek, óriási pénzáldozatokat követelnek a nemzetektől. Mindaddig, a míg a bankóprés szabadon való működtetése egy rettentő pénzérték-devalvációt nem idéz elő a hirtelenül beállani szokott bizalmatlanság, vagy egy erős vereség után beálló pánik folytán, addig a háborús kiadások előteremtése valahogy csak sikerülni fog, de ennek határához máris igen közel értünk. Elmaradhatatlan tehát a hadiadó alkalmazása, és pedig valamennyi háborút viselő államban, mert a jelenlegi helytelen adóalapok nem szolgálhatnak ezen pénzügyi kívánalmak nyugodt megoldására.

A kormányok kényszerítő hatalma ezután még fájóbban fog a népekre nehezedni, főleg, a midőn folytonosan látjuk, hogy a nagy vagyonoknak progresszív megadóztatása miképpen válik illúzióvá!

Oroszországban a muszka czári hatalom kényszere zudította az orosz népre a hadiadók rettenetes terhét!

Uj jövedelmi és fejadót léptettek életbe, a melynek folytán a szegény muzsiknak a petróleuma, cukra és mindennapi kenyere után kell ezt az új és súlyos adót megfizetni. A vasuti személy- és áruforgalom, a levélposta, a táviró díja lényegesen emeltettek, a gyufát és teát az új egyedáruság behozatalával szintén megadóztatják.

(Folytatjuk.)

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hirneves füsteső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénert fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgönyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utannyomas joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
Budapestnek tejjel való ellátása a háboru első évében.	
— Dr. K.	151
A tej eltarthatóságának módjai. — Hirschfeld József.	152
Kérdések és feleletek	153
Kérdések: Kaptár préselt szalmából. — R. S.	
Feleletek: Trágyától kipárolt köröm. — a.	
Kisebb szakközlemények	153
Hírek	153

Védőoltóanyagok

lépfene, sertésorbáncz, serozegő üszök, gümökör stb. ellen.

RAPID SERUMOK

lépfene, sertésorbáncz, serozegő üszök, sertésvész, vérhas, fertőző tüdőb, baromfi kolera, mirigykór stb. ellen.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT ÁLLÓ

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE

OOO RÉSZVÉNYTÁRSASÁG OOO

BUDAPEST, IX., LONYAY-UTCZA 18/B.

Sürgőncyim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Serumos kombinált oltóanyagok fertőzött állományok és gyógyító oltóanyagok beteg állatok kezelésére.

Kivánatra speciális tájoltóanyagok készíttetnek.

Budapestnek tejjel való ellátása a háboru első évében.

Irta: Dr. K.

I.

Egy hosszú év tanulságos tapasztalatai vannak már mögöttünk. Nemesak dicső harczoink, hanem az idehaza maradt és népelelmezéssel foglalkozók hada, de különösen a fogyasztók milliói ezen idő alatt szintén sokon mentek keresztül.

A népelelmezési cikkek közül a nagyobb városokban a tej és tejtermékeknek igen nagy szerepe van. Talán nem lesz érdektelen az ide vonatkozó tapasztalatokat, felmerült javaslatokat és intézkedéseket röviden ismertetni.

Már az 1914. évi augusztus hó első napjaiban, midőn a csapatszállítás javában folyt, a budapesti állomásokra feladott tej igen késedelmesen érkezett meg és a meleg időjárás folytán a tej majdnem ötven százaléka már savanyu állapotban lett beszállítva. Ezen baj orvoslására egy életrevaló terv merült fel, mely talán nyugodtabb időben a megvalósulás stádiumába is léphet. A kelenföldi vasuti állomáson Budapest-Józsefváros rendeltetéssel rendes viszonyok közt naponta körülbelül 50.000 liter tej fut át. Ez a tej Budapest-Kelenföldön leadva és a Budapest Közuti Villamos Vasut kocsijaival lenne a tejelepekre szállítva, ha Kelen-

földön megfelelő tejlerakodó épül és a Közuti Villamos Vasut méltányos áron tudná a tejet Budapestre behozni. A rakodó építése nem okozott volna nagyobb nehézséget, de a Budapesti Közuti Villamos Vasut a tejértékesítő vállalatokkal és tejkereskedőkkel nem tudott megállapodásra jutni, jöllehet Budapest székesfőváros szintén fáradozott a terv sürgős megvalósítása érdekében. A Magyar Államvasutak igazgatósága minden tőle telhetőt elkövetett, hogy a bajon segítsen; tejhűtő kocsik járatását rendelte el a főbb vonalakon, hogy a késedelmes szállítás okozta savanyodás a tejnek hűtőkocsikban történő szállítás által lehetőleg megakadályoztasék. A hűvösebb időjárás beálltával aztán a tejhűtőkocsik járatása már feleslegessé vált.

A Budapestre érkező tejmennyiség az őszi hónapokban fokozatosan csökkent, egyrészt mert az erőtakarományok és különösen a korpa ára rohamosan emelkedett és a magas korpaár mellett is alig lehetett ezen elsőrendű tejelő takarmányhoz jutni. Igen hátrányosan befolyásolta továbbá a tejtermelést az, hogy a legtöbb tehénészet fejősei fokozatosan hadba vonultak és a helyökbe felfogadott fejősök, öreg emberek és 18 éven aluli fiuk vagy asszonyok természetesen nem értettek az állatok megfelelő gondozásához és kifejeséhez. Régi tapasztalati tény pedig az, ha egy tehén egyszer apaszt, az ugyanazon tejelesi időszakban még jobb takarmányozás mellett sem fog több tejet adni.

A rendes tejmennyiséget kevésbitette továbbá a husárok fokozatos emelkedése, mert sok gazda a gyengében tejlő állatokat eladta. A tenyészésre alkalmas üszőborjuk, valamint a vemhes tehenek levágását tiltó rendelkezéssel sietett a földművelésügyi kormány a tehenlevágásnak elejét venni.

Az ilyen viszonyok között mutatkozó tejihiány miatt 1914. évi augusztus hóban a tej ára már felment. Egyes tejértékesítő vállalatok és tejkereskedők igen helyesen úgy iparkodtak a bajon segíteni, hogy a tejszállítási szerződésektől eltekintve a tejtermelőknek magasabb árat adtak a tejért. Mások azonban a régi szerződéshez ragaszkodva, több tejeje nem számíhattak.

Igen rossz vért szült a fogyasztó közönségnél a tejár burkolt emelése pasztörözött, gyógy- és köser tej czimén úgy, hogy a hatóságoknak kellett közbelépni.

Budapest közönsége epedve várta a tavaszt, hogy több tejhez jusson, de reményében csalódott. A tavasz és a friss zöldtakarmány több tejet alig hozott, de e mellett a tej ára újból felment. 1914. év július havában 26 fillérért lehetett egy liter kannatejet venni, ugyanakkor a palackteje ára 32 fillér volt; a kisebb szatócsok és millimárik pedig 1915. év április havában már 48—50 fillért is kértek egy liter igen gyenge tejért. A nagyobb vállalatok is természetesen emelték a tej árát. Egy liter kannatejét 40 fillért egy liter palacktejét pedig 44 fillért követeltek. A tej árának emelkedésével párhuzamosan természetesen a tejhamisítás a fővárosban mind nagyobb arányokat ölt és az illetékes hatóságoknak ide vonatkozó adatai szerint háboru előtt a vizsgálat alá veit tejmintáknak 33%-a ma már a megvizsgált tejmintáknak 80%-a bizonyult hamisítottknak.

Sok gondott okozott az illetékes köröknek a közelgő melezebb időszak. Újból kellett hűtőko-

csik beállításáról gondoskodni. A hadügyi kormány a hűtőkocsikat azonnal rendelkezésre bocsátotta, de a tejkereskedők egy része a hűtőkocsik járatásához szükséges jég árát a vasutal szerette volna megfizettetni és mégis a tej árát ezen a czimen literenkint újból 2 fillérrel emelték. Hosszas, nem épületes tárgyalások eredményezték végül, hogy a belügyi kormány a tejnek hűtőkocsikban történő szállítását kötelezővé tette és egyuttal fölhatalmazta a fővárost, hogy a hűtőkocsikban érkező tej után a jegelési költségeket szedje be.

A második tejáremelés, de különösen a külvárosokban kért indokolatlanul magas tejeje nem maradhattak megfelelő kormányintézkedés nélkül. A belügyminiszterium ugyanis 1915. évi május hó 6-án kiadott egy rendeletet a főváros tanácsához a tej legmagasabb árának megállapításáról. E rendelet szövegét az ügy érdekében a következőkben szó szerint közlöm:

1. Határozza meg azt a legmagasabb árat, melyet a tehentejét az követelhet, a ki az általa termelt, vagy a termelőtől vett tejet akár közvetve, akár közvetlenül e fogyasztás céljait szolgáló forgalomban eladja. Ezt a legmagasabb árat a nagyban és kicsinyben történő eladásra nézve külön-külön kell meghatározni.

2. Határozza meg a tehentejneket azt a napi mennyiségét, melyet a kávéházak, cukrászdák, vendéglői vagy egyesületi jellegű étkezőhelyek, valamint tehentejneket vagy tehenteje felhasználásával előállított italoknak árusításával foglalkozó egyéb üzletek és üzemek forgalomba hozhatnak.

3. Határozza meg, hogy a tejkereskedők a részükre, akár szóbeli, akár írásbeli szerződés vagy más megegyezés alapján szállított tehentejet legfeljebb az 1. pont alapján megállapított ár mellett milyen módon és minő czélra kötelesek közfogyasztásra bocsátani.

4. Tejszinnnek és tejszinhabnak forgalomba hozatalát tiltsa el bármiféle alakban.

5. A pasteurizált tejnek és más ilyennemű tejtermékeknek és tejkészítményeknek forgalomba hozatalát a szükséghez képest korlátozza.

6. Ezt a rendeletemet falragaszok utján is tegye közhírré a következő hozzáadással:

a tanácsnak a tehentejét követelhető legmagasabb árat megállapító határozata ellen három nap alatt a kereskedelemügyi miniszterhez, ezen rendelet alapján hozott egyéb határozata ellen ugyancsak három nap alatt a belügyminiszterhez lehet felebbezni.

A felebbezésnek nincsen hátszó hatálya.

A ki a tehentejét az ezen rendelet 1. pontja értelmében megállapított legmagasabb árnál magasabb árat követel, elfogad, adat, vagy ígéretet a maga vagy harmadik személy javára, az — a mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanigy büntetendő az is, a ki alkár szándékosan, akár a köteles gondoskodás elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbízott alkalmazottja vagy az eladást közvetítő más személy a tehentejét követelhető legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátssza vagy meghiusítja, vagy a ki bárkinek a korlátozás kijátzására vagy meghiu-

A legjobb rendszerű és gyártmányu

Jepsen-féle tejgazdasági cikkekét, tejpasztöröket, vajkészítőgépeket, tejhűtöket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállít, nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez!

Legkiválóbb vezérképviseltek és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész,

mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

sítására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltilkolja.

Ugyanígy büntetendő az, a ki ezen rendelet alapján a tanács által kibocsátott egyéb rendelkezéseket megszegi vagy azoknak ellensegül.

E kihágások miatt az eljárás az államrendőrség mint rendőri büntető bíróság hatáskörébe tartozik.

Ez a rendelet a tejszin és tejszinhab forgalomba hozatalának tilalmazására vonatkozó részében a kihirdetés utáni harmadik napon, egyéb részében a tanács által meghatározandó határidőben lép életbe.

Ezen rendelet részbeni végrehajtására megjelent 1915. évi július 6-án a székes főváros tanácsának rendelete, mely szerint:

a tehéntej legmagasabb ára, a melyet az követelhet, a ki az általa termelt vagy a termelőtől vett tejet akár közvetve, akár közvetlenül a fogyasztás céljait szolgáló forgalomban eladja, vagy tovább eladja,

a nagybani eladásnál kannában árusítva literenként 36 fillér,

zárt palaczkokban árusítva literenként 41 fillér

a kicsinybani eladásnál és pedig nyitott edényből kimérve literenként 40 fillér,

zárt palaczkokban árusítva literenként 44 fillér.

Ezek a rendelkezések 1915. évi július hó 15. napján lépnek életbe.

A miniszteri rendeletnek 2., 3., 4. és 5. pontjában foglaltak végrehajtása ügyében a tanács a szükséghez képest külön fog intézkedni.

A tanács utasította a ker. előjáróságokat, a vásárcsarnokok igazgatóságát és a vásárigazgatóságot, hogy ezeket a rendelkezéseket működésük területén, nevezetesen mindazokban az ipari és kereskedelmi üzletekben, a melyeknek üzemében tejet használnak avagy árusítanak, nemkülönben a piacokon, vásárcsarnokokban és egyéb kereskedelmi forgalomban szigorúan ellenőrizzék, a netán tapasztalt kihágásokat pedig az illetékes ker. rendőrkapitányságoknak jelentésként fel,

A tanács egyidejűleg megkereste az államrendőrség főkapitányságát, hogy a fenti rendelkezések saját közegeivel is állandóan ellenőriztesse.

(Folytatjuk.)

A tej eltarthatóságának módjai.

Irta: *Hirschfeld József.*

A tej, mint tudjuk, a legkönnyebben és a leggyorsabban felbomló tápanyagok egyike. Különösen melegebb évszakokban, nyáron igen érzékeny s eltartani, élvezhető állapotban megőrizni, legtöbb helyen még rövidebb ideig is alig tudják. Ha pedig elgondoljuk azt, hogy a teljes tej, ugy az emberi, mint az állati szervezet felépítésére, sőt fentartására is a szükséges tápanyagokat mind magában foglalja, elképzelhetjük, mily óriási kár ezen tejnek aránylag oly nagy mennyiségben való megromlása, táplálkozás céljaira használhatatlanná válása.

A mai rendkívüli időkből pedig kétszeresen kár s vesztesége is kétszeresen érint bennünket, hiszen a tej mennyiség hihetetlen mértékben megcsappant s bizony évek szorgalmas, kitartó munkájára lesz szükség, míg tejtermelésünk elfogja érni ismét azt a mennyiséget, melyről lassan leszállni kényyszerült.

Éppen ezért a tejnek eltartása ugy a termelőknél, kereskedőknél, mint a háztartásokban igen nagy fontosságu s a köznek használunk általa, ha mindent elkövetünk, hogy tejtermelésünk egy cseppje se menjen veszendőbe, egy cseppje se romoljon meg.

A tej megromlását pedig, részint a tejben eredetileg meglévő természetes csirák, részint pedig a levegőből, más környezetből belejutott baktériumok, erjesztő gombák okozzák. És bár a teljesen egészséges tőgy baktériumokat nem tartalmaz, sőt az egészséges tejmirigy- s váladékának, a tejnek, nagy baktériumölő képessége is van, mégis a kifejt tej mindig tartalmaz több-kevesebb mennyiségben baktériumokat. Ezen baktériumok a bimbónyílás környékéről kerülnek lassankint a bimbócsatornába, hol aztán a tejhez keveredve, abban jó táptalajra találva, természetesen gyors szaporodásnak indulnak. A bimbónyílás környékére pedig ezen baktériumok az alomról, takarmányról, bélsárról, az állat testéről stb. juthatnak, miből láthatjuk mindjárt azt

is, hogy mily igen nagy fontossága van az istálló, alom és az állati test tisztaságának a tej baktériummentesítése szempontjából is.

A tej eltarthatóvá tételének módjai közül aztán bármelyiket válasszuk is, mindeniknek ezen baktériumok ártalmatlanná tétele a célja. Egyes eljárásokkal ezeknek a tejbe kerülését igyekszünk lehetőleg megátolni, másokkal a tejbe kerülteket abban előlni, végre pedig legalább fejlődésüket, szaporodásukat megátolni s így megakadályozni azt is, hogy azok működésük közben a tejet megromtsák.

Nagy eredményeket lehet elérni a legelőszőr említett eljárással, a mikor is minden lehető elkövetünk, hogy baktériummentes, teljesen egészséges tejet termeljünk, nyerjünk. Ezt elérendő egészségesek tegyenek a teheneink, egészségesek az ápoló, gondozó, fejő személyzet, jó a takarmányozás, tiszta az almozás, példás az istálló rendje és tisztasága, jó és tiszta a levegője. Ily nagy gondot azonban — fájdalom — ma még csak néhány nagyobb gazdaság, uradalom fordít tejtermelésére s nagyon hamar összeszámálhatnánk azokat az uradalmakat, gazdaságokat, melyek istállóiban a higiénia követelményeinek megfelelőleg nyeriék és kezelik a tejet.

Tudva továbbá azon körülményt, hogy a tej az egészséges tőgyben tiszta, csaknem baktériummentes s tudva azt is, hogy a tőgybe az esetleg benne levő baktériumok a tőgyről, a bimbócsatornán keresztül hatolva juthatnak, föltétlenül tanácsos volna minden gazdaság, uradalom tehenészetében a bimbók első tejsugarait nem a rendes fejősajtarba, hanem egy más, tisztán e célra szolgáló edénybe összegyűjteni, majd pedig megsemmisíteni. Ha ezt tenni el nem mulasztjuk, sokkal állandóbb, eltarthatóbb tejet fogunk tudni nyerni, annál is inkább, mert hiszen így a többi tej baktériumtartalma hasonlíthatatlanul kevesebb.

A bimbók első tejsugarait azonban sohasem szabad a földre, alomra fejni, mert ezáltal inkább megmenteni, mint elpusztítani igyekszünk a benne levő baktériumokat s előidézzük azt, hogy ottan elszaporodva, alkalomadtán ismét a tőgyre kerülve, a bimbócsatorna nyílásán át a tőgy belsejébe juthassanak.

Mindezt pedig annál is inkább megtehetjük, mert hiszen ezen első tejsugarak a tej mennyiségben alig okoznak veszteséget, mivel zsirtartalmuk — lehet mondani — minimális.

A tejbe került kóros mikroorganizmusok előlése, elpusztítására aztán igénybeveszik a tejnek hevítését. Így kísérletek történtek az alacsony — 60—65 C. hőfoku és a magas 70—80 C. hőfokoni pasztórizálással — valamint a tejnek sterilizálásával is, mi már a tejnek hosszabb ideig tartó, magasabb — 105—110 C. hőfokon — megfelelő készülékekben leandó hevítését tételezi fel. Ide sorolhatjuk aztán még a tejnek a háztartásokban ma már mindenütt szokásos felfőzését, illetve felforralását is.

Ezen hevítési módokkal tényleg elérhetjük a tejben levő mikroorganizmusok elpusztítását s így a tejnek eltarthatóbbá tételét, de megrontjuk egyúttal annak könnyű emészthetőségét s többé-kevésbé alkalmatlanná tesszük a gyermekek, főleg pedig a csecsemők táplálására. Felnöttek ugyanis az ilyen tejet minden káros következmények nélkül fogyaszthatják, de gyermekekre, sőt csecsemőkre — feltéve, hogy csak tejet kapnak táplálékul — ezen tejek élvezése föltétlenül károsak lehetnek s emészteni zavarokat okozva, károsan befolyásolják azok fejlődését.

Az így kezelt tejek ugyanis összetételükben lényeges változásokat szenvednek. A fehérjefélék s a foszforsavas mészevegületek egy része emészthetetlenekké lesznek, mi miatt aztán az ilyen tejjel táplált gyermekek, főleg pedig a csecsemők fejlődése, csontképződése visszamarad. Sőt ezen eljárások a kórmező és tejrönt baktériumokkal egyetemben tönkreteszik a tejsavas erjedést előidéző mikroorganizmusokat is. Ezeknek jelenléte és működése pedig azért kívánatos a tejben, mert ezek akadályozzák meg a rothadás mikroorganizmusainak fejlődését és elszaporodását.

Az mint a hőmérséklet magas fokra történt emelésével előljük a tejben levő mikroorganizmusokat s ezáltal a tejet eltarthatóvá igyekszünk tenni, kísérleteket végeztek a tej minél alacsonyabb hőfokra leandó lehűtésével is, megfigyelve ezen alacsony hőmérséklet hatását a tejben levő mikroorganizmusokra. Be is bizonyo-

sodott, hogy a tisztán kezelt, jól kiszellőztetett és igen alacsony, 3—5° C.-ra lehűtött tej, megromlás nélkül igen hosszú ideig eltartható. Fájdalom azonban a tejnek ilyen alacsony hőfokon leandó tartását, mivel különösen a melegebb hónapokban, vagyis éppen akkor, mikor a tej megromlása a legnagyobb mérvű, igen sokba kerül, nehezen hajtható végre.

A tejben levő mikroorganizmusok pedig a hőmérséklet emelkedésével igen rohamosan szaporodnak. Így pl. az 1 cm³ tejben levő 10.000—100.000 kb. 35° C.-nál, mely hőmérséklet mellett ugyanis a tejet fejjük, azaz a tőgyből kikerül, négy óra alatt 200-szorosan, hat óra alatt pedig már 4000-szeresen szaporodik el. Ha pedig a tejet fejtés után minél előbb, lehetőleg azonnal 12—13° C. ra lehűtjük, fenti mennyiségű baktérium csak 8-szorosan, illetve 400-szorosan fog elszaporodni.

Hogy pedig a hideg, mily igen nagyon megnehezíti a tejben levő mikroorganizmusok fejlődését és szaporodását, meggyőződhetünk róla úgy, ha a tejet jég közé állítjuk, hol ugyanis a rendes körülmények között rohamosan szaporodó baktériumok szaporodását nem is lehet észrevenni. Mindez bizonyítja, mily igen fontos a tej eltarthatósága szempontjából annak mielőbbi és minél alacsonyabb hőfokra való lehűtése.

Ha pedig meggondoljuk, hogy egészséges állat tőgyéből származó, tisztán fejt és kezelt tej leginkább csak tejsavbaktériumokat tartalmaz s tudjuk azt, hogy ezen baktériumok 10° C.-nál már megszűnnek nemcsak szaporodni, hanem még növekedni is, nem kell mást tennünk, ha a tejet egészséges, romlatlan állapotban el akarjuk tartani, mint legalább erre, lehetőleg azonban még alacsonyabb hőfokra lehűteni s állandóan ilyen igen alacsony hőfokon tartani.

Természetesen ez nem mindig és nem mindenütt vihető keresztül s bizony eléggé drága eltartási mód is. Pedig a tej csak kissé legyen melegebb, a benne levő mikroorganizmusok már fejlődni kezdenek, majd rohamosan elszaporodnak, végre pedig nincs aztán mód, hogy a tej megsavanyodását, megromlását meg tudjuk gátolni. Így a tejben levő ezen baktériumok 12° C.-nál lassan már szaporodni kezdenek s 15° C.-nál pedig rohamos szaporodásnak indulnak, mi mindinkább fokozódik a hőmérséklet emelkedésével, miből természetesen következik, hogy annál hamarabb következnek be a tejnek megsavanyodása, élvezhetetlenné válása, minél inkább megközelíti rája nézve a legjobb hőmérsékletet, az állati test hőmérsékletét.

Kísérleteket végeztek még különféle vegyszerekkel is, mint pl. a bórsav, szalicilsav, benzoésav, formalin, hidrogén-szuperoxid, formin, fluor stb. s ezek segítségével igyekeztek a tejet eltarthatóvá tenni, megromlását megakadályozni. Tekintve azonban ezen anyagoknak az élő szervezetre leandó esetleges mérgező hatásait, használatuk nem tanácsolható, annál is inkább, mert a törvény is szigorúan tiltja azoknak alkalmazását.

A sok ezirányú kísérletek közt találjuk még a tej homogenizálását és süritett szénsavnak a tejbe leandó bevezetését is. S bár ezen eljárások a tejet többé-kevésbé, hosszabb-rövidebb ideig jobban eltarthatóvá teszik, ma már e célból nem igen alkalmazzák őket.

Nem régen pedig az oxigént is igyekeztek felhasználni a tejnek eltarthatóvá tételére s megfelelő gépek segítségével a tejbe préselve valóban igen jó hatást értek el vele s általa a tej kiválóan jól eltartható volt. Természetes dolog, ezen eljárás is feltételezi, hogy a tejet egészséges állatoktól nyerjük s a lehető legtisztábban kezeljük.

Maga az eljárás a következőképpen hajtatik végre. A frissen fejt tejet egy e célra szolgáló s a szódavizgyártáznál használt gépekhez hasonló készülékbe öntik, hol a tejet aztán süritett oxigént préselnek. Majd ezt a tejjel a készülékben levő belső keverőkészülékek segítségével igen jól összekeverik, olyannyira, hogy a tejbe préselt oxigén azt tökéletesen átjárja. Egyideig aztán még a tej ezen készülékekben marad, majd e célra szolgáló, jól zárható palaczkokba töltik, melyekben aztán hosszabb ideig is teljesen friss állapotban eltartható.

Kiváló jó tulajdonsága ezen oxigénnel eltarthatóvá tett tejnek az, hogy a frissen fejt tej minden eredeti jó tulajdonságait megtartja, összetételében semmit sem változik, táplálásában

semmit sem csökken, jól forralható, hűthető, szállítható s az ember háztartásában a teljesen frissen fejt tejhez mindenben hasonlóan használható és kezelhető.

Hátránya, hogy a szükséges gépek, eszközök, anyagok beszerzése bizony költséget igényel s így csakis a nagyobb tejszarnokokban és központokban alkalmazható.

Kérdés. Kaptár préselt szalmából.

Hallottam, hogy készülnek keretes kaptarak préselt szalmából. Mivel a szalma nagyon higroszkopikus természetű, úgy vélem, télen az összes párát elnyeli s így remekül kell, ezekben telelni a méheknek. Kérdés, érdemes volna-e ilyeneket beszerezni? *R. S.*

Felelet. Trágyától kipállott köröm című kérdésre.

A kérdés kicsit szűkszavú; jó lett volna tudni, hogy az előző vagy hátulso lábakon mutatkozik-e inkább a kipállás, továbbá tájékoztató lett volna annak ismerete, hogy ilyen volt-e azelőtt az almozás, hogy milyen takarmányozásban részesülnek az állatok, hogy nem fordult-e elő valamely más betegség mostanában az állatalományban.

Lehetséges azonban, hogy a mélyített trágyás istálló hajlamosító okképpen szerepelt. A nedves, piszkos istálló talaján a kórokozó bacillusok könnyen elszaporodnak. A körömhátságban a körömök szétfeszülésekor könnyen horzsolások, sérülések támadnak, melyek azután a fertőzés kapuivá válnak.

Mindenestre legalább odáig, míg az állatok meg nem gyógyulnak, gyakori bő almozásról kell gondoskodni. A rendszeres almozás amúgy is higiéniai követelemény. Ha a körömök hosszúak, célszerű lefaragni. A netaláni horzsolásokat jódintúrával kell beecsetelnünk. Egyebekben jó orvossszer az 5%-os vasgálicz-oldat, melylyel a kipállott körömöket kimossuk, a körömhátságba égetett timsó porát hintjük. Ilyen bánásmód mellett az állat állapota hamar javul. Ha mélyreható elváltozások volnának, akkor az orvoslást állatorvosra kell bízunk. *— a.*

Kisebb szakközlemények.

Háziállatok beszerzése Kelet-Poroszország részére. Schleswig-Holstein tartományban gyűjtést rendeztek egyesek Kelet-Poroszország részére. Főképp sok tyukot és malaczt gyűjtöttek. E dicséretreméltó mozgalom elé a hatóságok kénytelenek voltak akadályokat gördíteni, mivelhogy az ilyen magános gyűjtések nem aggálytalanok, mert a gyűjtésben nincs meg a szervezettség s a mezőgazdasági kamarák ily irányú működését is zavarná. Állategységügyi rendszeti szempontból sem kívánatos a privat gyűjtés. *— a*

A hus eltartása mészben. Belgiumban igen elterjedt szokás, hogy a konzerválandó sertéshúst előzetesen négy hétig pácoldják, majd szellős helyen tartják fellegatva addig, a míg teljesen megszárad, azután hordódba, vagy ládákból méz közé rakják. Az égetett fehér méz kissé megnedvesítik, hogy száraz porrá szétessen; ezzel a mézporral vastagon behintik a tartály fenekét, majd úgy helyezik belé a húst, hogy az egyes darabok egymáshoz ne érjenek. A husréteget aztán legalább 10 cm. vastag mézréteggel fedik be, majd ismét egy réteg húst helyeznek rá, és így váltakozva töltik meg a tartályt, a melynek felső rétege természetesen megint mézből áll. A mézréteget könnyűszerrel lehet a husról lekaparni, vagy lemosni. A hus ízét a méz legkevésbé sem befolyásolja.

HIREK.

Személyi hir. A földművelésügyi miniszter a m. kir. állami ménesbirtokok és a gödöllői magyar királyi koronauradalom gazdasági tiszt-

viselőinek létszámába Nuridsán Lajos gazdasági segédtisztet a X. fizetési osztályba gazdasági ellenőrre és Tóthi Szabó Károly gazdasági gyakornokot a XI. fizetési osztályba gazdasági segédtisztté nevezte ki.

A vadászati törvény reformja. Vadászati törvényünk, mely több mint három évtized óta érvényben van, már régóta elavult, a mi arra indította a földművelésügyi miniszteriumot, hogy azt reformálásra előkészítse. Valószínű, hogy a vonatkozó javaslatot már a törvényhozás elé is terjesztették volna, ha időközben ki nem tör a háború. Arra való tekintettel, hogy a vadus ez idő szerint, de a következő évek alatt is egyik legnagyobb fontosságú életmezési cikkünk lesz, feltétlenül szükségesnek látszik, hogy a reform kérdése dülőre jusson. Erre való tekintettel nem tartható kizártnak, hogy a földművelésügyi miniszter a legközelebb összeülő képviselőház elé terjeszti a javaslatot, melynek üdvös hatása így mielőbb érvényesülne a vadászathoz fűződő nagy gazdasági érdekek tekintetében.

Állatarak Tordán. A Torda-Aranyos vármegyei Gazdasági Egyesület jelentése szerint a szeptember 5-7-iki tordai országos állatvásáron mérsékelt kínálat mellett magas árakkal indult meg a forgalom. Jó igás ökör párja 4000-6000 kor., sulyra kg-ként 260 K. Rugott borjú, 5-6 hónapos, párja 5-600 K. Mésfélvések párja 1000 K. Két és fél évesek párja 1300-1500 K. Aránylag jó felhajtással jobb minőségű lovak voltak kaphatók 1400 koronától felfelé. Disznók elősúlyban minőség és kor szerint kilogrammonként 3-7 korona.

Állatszámolás Németországban. A német birodalmi tanács az 1914. augusztus 4-én kelt felhatalmazás alapján elrendelte Németország állatalományának időközi megszámolását. A szóban levő rendelet a következő fontosabb intézkedéseket tartalmazza: 1. Az állatok megszámolásának időpontja 1915. október 1. A számolás kiterjed lovakra, marhákra, juhokra, disznókra, kecskékre és a szárnys jóságokra. 2. Az állatok összeírásának hozzátételleges eredményei a császári statisztikai hivattalal legkésőbb 1915. október 15-ig közlendők, míg a végleges eredményről legkésőbb november 15-ig kell jelentést tenni. 3. Ez a pont a büntető határozmányokat tartalmazza és ebben kimondják, hogy mindazokat, a kik helytelen vagy hamis adatokat szolgáltatnak be, hat hónapig terjedő fogház büntetéssel vagy tízezer márkáig terjedő pénzbírsággal sújtják. A rendeletet Németországban már kihirdették. Nagyon célszerű volna, ha Németország példáját nálunk is követnék és elrendelnék Magyarország állatalományának számszerű megállapítását.

A városok és a hizlalás. Figyelemre méltó eszmecsere folyik a Mészárosok és Hentesek Lapjában a huskérdés megoldásáról. Ugy látszik, hogy a lap felelős szerkesztője és Balkányi Béla közgazdasági író megegyeznek abban a fölfogásban, hogy a nyersanyagot a városoknak kell előteremteni és a mészáros számára biztosítani. Még pedig Balkányi szerint a városoknak az volna a feladata, hogy gazdával, gazdák szövetségével szerződést kötnének bizonyos mennyiségű húzó jószág átvételére és az árhullámzásból eredő esetleges veszteséget magukra vállalják. A gazda csak ilyen szerződés birtokában foghat hozzá a hizlaláshoz, mert különben a koczkázat visszeriasztja a vállalkozástól. Balkányi okfejtése nagyjában és egészében helyt áll ugyan, ám éppen abban van kevés igazság, hogy a gazdát a koczkázat vállalása tartja vissza a hizlalástól. Normális időben is lehet árhullámzás, ha kisebb méretű is, a mennyiben pedig szokatlannul nagy az árváltozás, általában leginkább fölfelé irányult és a hizlaló több pénzt kapott, mint kalkulálni, sejtjeni mert volna. Ebből azonban nem azt a konkluziót akarjuk levonni, hogy a városoktól biztosított szerződés nem lendítene a hizlalás ügyén. De azt hisszük, hogy a városokat el kell látni bizonyos jogokkal hogy velük a gazdák, vagy gazdák szövetségei méltányos megállapodásra lépjenek. Így például meg kell a városoknak adni a takarmány requirálásának a jogát, hogy végső fokon maga a város vállalkozhassék hizlalásra azzal a takarmányval, a melylyel valamely gazda csak el nem fogadható áron akarnak hizlalni. A rendkívül fontos kérdéssel azonban sürgősen foglalkozni kell, mert az nyilvánvaló, hogy önmaguktól megoldódni nem fognak.

Gyapjuközpont. Hir szerint a jövő hét folyamán elhatározó lépést tesz a kormány a gyapjusükséglet fedezésére nézve is. Arról van szó, hogy a magyar textilgyárak egyesületének bevonásával gyapjuközpont létesítessék, mely a jövő héten már meg is fog alakulni azon előmunkálatok szerint, a melyeket ifj. Chorin Ferencz dr. végzett. Egyidejűleg megállapítják a maximális árakat, a mennyiségbeli árkülönbségek meghatározására pedig külön bizottságot létesítenek a központban, melynek tagjai között a szakminiszteriumok megbízottai is helyt fognak kapni.

A nagytényi sertéshizlaló üzembehelyezése. Ghil-lány Imre báró földművelésügyi miniszter a napokban megtekintette a Magyar sertéshizlaló- és húsipari részvénytársaságnak immár üzembe helyezett nagytényi telepét. A miniszter kíséretében megjelent Bartóky József államtitkár, Lánczy Leó titkos tanácsos, Ullmann Adolf főrendiházi tag, valamint Papp Géza báró és Zólyomi Wagner Ödön dr., az utóbbiak mint a vállalat igazgatósági tagjai, a kik Kammer Vilmos és Jájevy László dr. igazgatók kalauzolásával szemléltek meg a telepet. A telep berendezése igen tetszetes s a miniszter ismételen kifejezte elismerését a tervezőnek és az építési vállalkozónak.

Tojás- és ludbehozatal. Orosz Lengyelország tojástermelése és ludtenyészése is rendkívül gazdag. A kiviteli tilalmak ezekre is vonatkoznak ugyan, de a katonai kormányzóságoknál és kerületi parancsnokságoknál ki lehet eszközölni a monarchiába történő behozatalra szóló engedelmet.

Elrendelik az árak kifüggesztését az élelmiszerkereskedésekben. Értesülésünk szerint a kereskedelemügyi miniszterium rendelet kibocsátását tervezi, a melynek értelmében a helyi hatóságok az élelmiszertulajdonosokat kötelezhetnék arra, hogy üzleteikben az árakat kifüggeszték.

Vasuti állatdijszabás. 1915. évi október 1-től és a mennyiben díjemelés vagy megnevezhető rendelkezések állanak elő, 1915. évi december 1-től kezdődő érvényességgel a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes vasuti állatdijszabáshoz I. rész a VII. pótlék lép életbe. E pótlék a földijszabásban foglalt határozmányok módosításait és kiegészítéseit tartalmazza és a magyar vasutak dijszabásokat előadó központi irodájában (Budapest, V., Akadémia-utca 3. sz.), továbbá az állomások közvetítése utján darabonként 10 fillérért lesz megszerezhető.

Az állati betegségek összegezése szeptember hó 12-én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapot- hoz képest			
	közégszám	udvar	közégszám	udvar	közégszám	udvar
Lépfene	125	140	—	—	5	6
Veszétség	366	35	—	—	15	16
Takonykór	36	45	—	—	1	—
Ragados száj- és köröm-fájás	994	7948	—	—	97	706
Juhhimlő	6	8	—	—	1	1
Ivarszervi hólyagos kiütés	3	32	—	—	—	—
Rühkór	291	606	—	—	14	25
Bivalyvész	54	112	6	12	—	—
Sertésorbáncz	103	337	—	—	—	19
Sertésvész	534	2648	13	133	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.
Uri Rezső bizományos, VIII. Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. szeptember 14.
Ar elősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60-100 kg. fill.	360-360
"	100-120 "	360-370
"	120-160 "	370-380
"	180-200 "	380-400
Vészen át nem ment	60-100 "	350-350
"	100-120 "	350-360
"	120-160 "	360-370
"	160-200 "	370-380

Budapesti vagómarhavásár.
Hivatalos jelentés. 1915. szeptember 16.

Fölhajtás és árak:	I.		II.		V.
	250-270	300 170-248	—	—	
288 Bika	250-270	300 170-248	—	—	—
400 Magyar hizott ökör	280-300 320	250-278 200-248	—	—	—
1267 Tarka hizott ökör	310-330 318	280-308 210-258	—	—	—
— Magyar legelőmarha	220-280	190-218	—	—	—
— Boszniai ökör	—	—	—	—	—
316 Magyar tehén	—	190-264	—	—	—
1909 Tarka tehén	—	190-294 298	—	—	—
84 Bivaly	—	160-238 250	—	—	—
17 Növendékmарha	—	160-235 253	—	—	—
4281	—	—	—	—	Eladatlan 36.

A felhajtás 2590 darabban több volt a multhatónál. Irányzat élénk, árak 5-10 K-val emelkedtek.

Budapesti szurómarhavásár.
Hivatalos jelentés. 1915. szeptember 14.

Fölhajtás és árak:	I.		II.		V.
282 Magyar élő borjú	320-340	342-362	280-316	—	
— Magyar élő borjú	—	—	—	—	—
— Galicziai borjú	—	—	—	—	—
— Öltött bárány párja	—	—	—	—	—
48 Rugott borjú	220-278	—	—	—	—
— Elő bárány párja	—	—	—	—	—
— Öltött göbölve	—	—	—	—	—
2 Eladatlan.	—	—	—	—	—

Irányzat élénk, és az árak 10-12 f-rel emelkedtek.

Vásári jelentés: Budapest, 1915. évi szept. hó 16-án tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom közep.

	Jegyzetelt jobbj minőségű lovakból:	Fel-hajtás	Eladott	Árak kor-ban
a) háta	22	13	900	1850
b) könnyebb kocsiló (jukker stb.)	56	22	600	980
c) nehezebb kocsiló (hintás)	8	44	900	8100
d) igás kocsiló (nehéz nyugati faj)	27	10	2200	1600
e) könnyű	131	23	520	760
II. Középs minőségű lovakból:				
a) nehezebb félék (fuaros ló stb.)	53	24	400	520
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	42	19	200	390
III. Alarendelt minőségű lovakból:	90	61	211	650
Összesen 578 249				

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 44 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott 17 drb. 3. Tulajdonjóra gyanus ló lefoglaltatott. — a Ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott. — 5. Takonykór miatt a gyepmesterhez kitétetett — drb.

Felölös főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Eredeti importált
amerikai manillazsineg,
kézi kévekötel.

Uj és egyszer használt

**ZSÁKOK,
PONYVÁK.**

Hazai zsák- és ponyva- gyár és kölcsönintézet **NAGEL ADOLF**

Budapest, Arany János-utca 10.

Sürgőnycim: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104—10 és 35—92.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

„PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérgező) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használendő. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyáranak vezetősege Nagybecskereken.

szőlő trágyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**
Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K.** Utánvéttel küldve **3.65 K.**

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapest, IX., Calvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses lopás ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerinti előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek. A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2.550,760 K.
Tartalékok	4.481,015
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tőzskárokból	15.050,000
jégkárokból	7.072,000
Biztosított érték tőzben 1914. évben	980.000,000
jégben	68.500,000
Életbiztosítási állomány	19.013,428

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és főkéntezménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyző Társulat Budapest, IX., Calvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

EREDETI STOCK MOTOREKE

nagyszámu rendelés folytán csak októberi szállításra kapható.

1200 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM.
TELEFON: 76—94.
SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

Szabadalmazott és törvényesen védett **VETŐMAGCSÁVÁZÓSZER** „ANTISPORAVITA”

Hazai és külföldi szaktekintélyek megállapították, hogy az „ANTISPORAVITA” az összes vetőmagfélék, de elsősorban az üszög által hazánkban állandóan fenyegetett búzának csávázására a legmegfelelőbb és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.

Kilója 1 kor. 40 fillér. Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálnak a vezérelárusítók:

Schwarz és Tauber nagykereskedők

NAGYKANIZSA.

sorban, úgy a Pestmegyei Gazdasági Egyesületnek, a »Köztelek«, »Gazdasági Lapok«, »Gazdaszövetség«, »Gyakorlati Mezőgazda«, »Magyar Földmives« tekintetes szerkesztősegeinek, a kik szívükön hordják a gazdaközönség érdekeit, hasonlóul a »Hangya«, »Országos Központi Hitelszövetkezet«, »Magyar Mezőgazdák Szövetkezet«, mint utóbbiak, kik a kereskedelmi kapcsolatot képezik a gazdaközönség közt, hogy egyesült erővel ezt megcselekedni méltóztassanak.

Hogy hol és kinek a tulajdonában van ma a legkivánatosabb ily eszköz, ki tudná azt biztosan ma, mikor a technika csodákat hoz létre. Ki kell tehát puhatólni. Nem az alig beszerezhető géppel leendő szántást szükséges ezen nehéz időben és körülmények mellett forszírozni az ország közérdekét szemelött tartva, hanem a kisebb birtokosok által kívánt eszközt, az állati erővel használható 1-es, 2-ös ekét.

A 36 millió kat. holdból 24 millió kat. hold van a kisebb birtokosok tulajdonában, kik birtokaikat okkal-móddal be is vetik, learatják, el is csépelik házilag, különösen, ha némileg segíti őket az állam, gazdasági egyesületek; itt jó tanácsal, ott anyagilag.

A nagyobb termelés kulcsa tehát az állaterővel dolgozó eke, mely a 24 millió kat. hold megmunkálásához a többség által használtatik és használtatni fog ezután is. Ez kétségbe nem vonható. A nagyobb birtokról ezt nem állítom, de még az is a jövő zenéje!

Ha szerény tanácsom után méltóztatnak eljárni, be fog bizonyulni, miként a ma általánosan használt és ismert ekéknél elő lett állítva egy újabb, mely 70—75%-kal nagyobb munkaképességű, minden talajra alkalmas, szánthat vele gyermek is és kevesebb vonóerővel s jutányosabb eszközzel, feltétlenül jó munkaeredményel. Van mód arra is (mit az állami ménésbirtokok is igazolhatnak az ott tömegesen már átalakított ócska, viselt „Sack“-ekékkel) miként átalakítások folytán a használatban levő ekék munkaképessége is 70—75%-kal fokozható, csak akarni kell és alig számottevő költséggel és gyors eljárással, bárhol, a hol csak kovács van.

Ott is, a kiktől ezen országos és elodázhatatlan szükségleten való segítség függ, ha alkalmat nyújtanak annak bebizonyítására, miként ezen szükségleten tényleg segíteni így lehet és megméltóztatnak győződni feltétlenül, miként a hazánkban millió számra dolgozó ekék munkaképessége 70—75%-kal fokozható, illetve, hogy ennyivel rövidebb idő alatt a szántás-vetéshez a mód, az eszköz, megvan. Ellenben a géppel történő szántás csak mint lehetőség veendő tekintetbe, számításba és csak nagyobb gazdaságokban.

Ha ajánlatomnál bárki jobbat tud, álljon elő vele, nemkülönben, ha megfelelőbb eszközt ösmer, mutassa be, hívja fel reá a megilletők figyelmét s ezzel rója le a közérdek iránt hazafias kötelességét, mellyel — adós.

Budapest, 1915 szeptember hó.

Jurenák Miklós.

Szakszerű észrevétel a „Kisgazdalakás“ című tervrajzhoz.

E lapok legutóbbi — 37. — száma egy zseliér vagy kisczarda igényeinek megfelelő lakóház tervrajzát mutatja be a „Budapest“ napilap nyomán.

A nélkül, hogy az általános elrendezésre, méretekre vonatkozólag észrevételt tennék: műszaki, még inkább gyakorlati szempontból a kéménynek a külső falbani elhelyezését teljesen elhibázott szerkezetnek tartom, mert a kéményben lévő levegő téli időben nehezen melegszik fel s így a kéménybe bocsátott füst mindaddig részben visszatódul, míg a kémény levegője át nem melegszik. A kémény céljára a jelzett falnyílásnál belül egy külön üres pi lér — mint kémény — létesítése indokolt, mely némi költség-többlettel jár. Gyakorlatomban előfordult, hogy az éjszakai oldalfalban elhelyezett ily kéménynyílás helyett utólag tetemes költséggel egy külön üres füstpillért kellett létesíteni a kémény rendkívül rossz füstemésztő képességének megjavítása végett.

Ledniczky Péter.

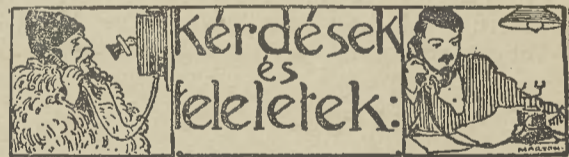

Románia vámpolitikája. Irta: Bernát István. Különnyomat a »Magyar Gazdák Szemléje« július-augusztusi számokból. Mióta a háboru bebizonyította, hogy a magyar földmives kaja és a magyar mezőgazdaság terményei nélkül nem lennének képesek e világvészdelemben helyünket megállni, a merkantilista tábor nem tud más érvhez nyulni, mint hogy a balkáni bonyodalmak s így a világháboru is a magyar gazdák önzése idézte elő, mert nem engedték, hogy a balkáni gab na és állat vámmentesen jöjjen be az országba. Legutóbb Sztérény József volt államtitkár Románia vámpolitikáját ismertetvén, hangoztatta ezeket a vádakokat. S ugyanabban az időben a főváros közgyűlésén is hasonló támadások érték a magyar mezőgazdaságot. Ezekre a vádakra válaszol Bernát. Sztérény fejtegetéseivel ellentétben kimutatja, hogy Magyarország és Románia között a kereskedelmi összeköttetést a román iparfejlesztési politika tette lehetővé, a mely dacára minden mezőgazdasági kedvezménynek, a magyar iparcikket nem eresztette be és 1885-ben a magyar ipar ellen vámháborut kezdett. Az 1887. évi oláh iparfejlesztőtörvény a cukor, liszt, szesz, papír stb. kivitelünket tönkretette s így, ha csak kedvezményeinket ellenszolgáltatás nélkül az ablakon kidobni nem akartuk, kénytelenek voltunk mi is hasonló elzárkózással válaszolni. Bernát István ugyan csak Románia vámpolitikájáról szól, de ugyanez érvényes Szerbiára is. Egyes tanulatlan fők szeretik hangoztatni, hogy Szerbia a magyar elzárkózás nélkül nem indított volna háborut ellenünk. Azt hisszük, hogy a szerajevói gyilkosság és a diplomáciai vöröskönyv leleplezése után pénzért fogják mutogatni azt, a ki elhiszi, hogy egy ország, a mely Horvátországot, Dalmáciát, Boszniát, Hercegovinát kívánja magának, holmi kis sertésbehozattal kielégíthető volna.

Bernát megfelel Sztérény és a merkantilisták azon vádjára is, hogy a magyar gazda nem elég intenzíven termel, viszonyítva a német mezőgazdasághoz. Kimutatja, hogy nálunk a mezőgazdasági hitel még mindig igen drága és a míg Németországban a szövetkezetek 1500 millió márkát fektettek a mezőgazdaságba, nálunk üzemi hitelről alig van szó. A munkaerő megfogyatkozott, az ezt pótló

mezőgazdasági gépek, eszközök a kartellek garázdálkodásai folytán tulságosan drágák, a mezőgazdaság adótételei, különösen a községi pótdadók, túlzottan nagyok, a szervezeten értékesítés a közvetítőknek kedvez, tehát ily nehéz viszonyok között bajos a termelést fejleszteni. A jelen háboru diadalai a német agrárpolitika örök dicsőségét hirdetik és kétségtelen, hogy bármennyire tetszik, vagy nem tetszik is egyes politikusoknak, a háboru után mi is kénytelenek leszünk a mezőgazdaság érdekeit felkarolni és a patakokban ömlő kisczardavért az ország érdekében azzal jutalmazni, hogy ugyanazokat a termelési feltételeket biztosítjuk nekik, a mit a német mezőgazdaság és a magyar ipar is élvez.

A csődelhárítás jogintézménye agrárpolitikai szempontból. Ezen a czimen irt Szentirmay Ödön dr. a Magyar Gazdák Szemléje legutóbbi számába egy tanulmányt. A tanulmány, mint czime is mutatja, agrárpolitikai szempontból vizsgálja eme rendkívül fontos jogi kérdést. Kiindul abból, hogy a társadalom munkaképességének, a mezőgazdasági munka életképességének jogintézményszerű biztosítása az ipar egyesüléssel, az országos kereskedelmi egyesüléssel kapcsolatban a magyar agrárérdekek jogi társadalmi védelme nemcsak nagy reformatori hivatás, de áldást hozó gondolat gyümölcse. Szerinte a magyar birtokososztály pusztulásának fő oka abban rejlik, hogy a kis- és középbirtokosoknak a törzs szűkös magyarságnak hitele rendezve nincs, pénzgazdálkodási rendszerük nem nyugszik a modern, egészséges gazdasági fejlődést biztosító elvken. Ezek előrebocsátása után foglalkozik a jelenlegi csődelhárításunk káros hatásaival, majd az ezen javítani akaró új törvénytervezettel. A tervezet célja, hogy az adós gazdasági erejének fenntartására irányuló törekvés mellett a vagyon értékcsökkenés megelőzésével és a tömegvagyon értékmegemmisülés elkerülésével egyszersmind védessék meg a hitelezői nagy többség érdeke, és ezzel kapcsolatban a köz-, az állam- és a társadalomszükséglet kielégítése ebben a vonatkozásban akként történhessék, hogy a lehető legkisebb áldozat mellett a lehető legnagyobb előny érressék el. Ez a vezérlő gondolat. Szerinte akár Budpesten, akár kapcsolatban a külföldi kereskedelmi és ipari védegyletekkel, akár azoktól külön, de az azokkal való összefüggést fenntartva, a gazdasági köröknek is egy központi szerve, például a Magyar Gazdaszövetség, mint országos központ, mint a vidéki gazdakörök és szövetkezetek országos szerves kapcsolata körében egyesülni kell, hogy mindazok az érdekek, a melyeknek jogintézményszerű külső keretét alkotja csak a tervezet, a maguk igazságos létét megvédő társadalmi kapcsolatokkal belső tartalmat nyerhessenek. Így aztán, ha az adós gazdasági léte már többé nem menthető, azaz csőd esetén is az országos gazdasági szervezethez kell fordulni és az országos gazdasági szervezethez kell fordulni, mert működésekor azt fogja czélozni, hogy mindaz az érték, a mit az összeomló gazdaság a maga összetüggő szerves összetartozandóságában képvisel, szét ne hulljon, hanem a csődeljárás során, vagy egyébként oly kezebe jusson, melyek az országos gazdaságnak életképes gazdasági alanyait és a melyek saját erősebb létükkel az összgazdaság javára megmenthetik azt az értéket, a mely a tönkrement gazda bukáásával kapcsolatban különben a semmiségbe szintén alámerülni látszott. Egységes, országos, szerves kapcsolat mellett így meg lesz védve a milliók nepe.

Kérdés. Beteg baraczkfa.

Van egy, tán négyestendős, szép és erőteljes fejlődésű baraczkfám, a melyik egy idő óta több helyen erősen ontja magából a szurkot. Mi oka lehet ennek és mitevő legyek? H. G. S.

RÉPAIDÉNYRE

olcsón
szállítunk

BÉRBE

hordozható
vágányt,
váltókat,
kocsikat stb.

ROESSEMANN & KÜHNEMANN

GÉPGYÁR, KESKENYVÁGÁNYU VASUTAK GYÁRA
BUDAPEST, VI. ker., Váci-ut 113—115.

**Kérdés. Alakfánál visszamaradt haj-
tások.**

A gyümölcsfametszés elméletéből úgy tudom, hogy ha a fát erősebben visszavágjuk, annál inkább fog az hajtani. Ebből az elvből kiindulva, az alakfám visszamaradt ágait még inkább visszametszettem, azonban éppen ellenkező volt az eredmény. Mi lehetett az oka? **H. R.**

**Felelet. Takarmányrépa lófogatós mű-
velete** című kérdésre.

A könnyű egysoros répakapáló mindenestre alkalmas a répa lófogatós művelésére, azonban szerény véleményem szerint ezzel a ló ereje nem lesz kihasználva, mert hisz egy sort emberi erővel is könnyen meg lehet művelni a Planet-junior kézi kapálógéppel. Azonban természetesen lóval vontatott egysoros kapáló gyorsabban haladván, körülbelül kétszer annyit végez, mint az emberi erővel telt eszköz. Így lóval mintegy 3-4 kat. holdat lehet egy nap alatt megkapálni, de ha több soru répakapát alkalmazunk 9-10 holdat is megkapálhatunk egy ló segítségével.

Hogy mily sortávolságba vessük a lókapával művelendő répát, az attól függ, milyen lóval dolgozunk, p. o. kis magyar mokánylóval elég, ha 45 cm. a sortávolság, ellenben már nagyobb testű félvérnél 50-55 cm., sőt a noniusoknál vagy a muraköziéknél 60 cm. az ajánlatos sortávolság, mert ha azt szűkebbre vesszük, ki vagyunk téve annak, hogy a sorok között haladó ló sok répát kitipor.

Tulipán-kenyér. A világháború már eddig is számtalan meglepetéssel szolgált. A háborúval járó közéleti nehézségek, a hallatlan drágaság, a nyomor és az élelmiszerek nyomasztó hiánya érezte azonban hatását a pékiparban is, annyira, hogy a szűkség és a kereseti lehetőségek fokozása a pékeket is gondolkozóba ejtette és nagyon találékonytá tette. E révén több olyan újdonság kelt életre, a mire aligha gondolt valaki. Németországban például burgonyakenyeret esznek s az ugynevezett Kriegsbot legnagyobb része krumpliból kerül ki, sőt ma már a francziák is rászorultak a kenyérfőzőlőkre s így teremtették meg az új nemzeti francia hadikenyert, a melyet gabona- és rizsliszt keverékéből sütnek s a mely olyan népszerűvé vált, hogy hovatovább egész Franciaországban ez lesz az általánosan használt kenyér, a mely a háború emlékét megőrökítendő — talán túl fogja élni a háborút is.

A hadikenyér előállítását illetően a találatonyság rekordját eddigelő — úgy látszik — mégis a holland sütőmesterek állították föl, a kik föltalálták és bevezették a »tulipán-kenyert«. Hollandiában ugyanis kevés gabona terem s az ország importra szorul. Mivel pedig most a hajózás veszedelme miatt az amerikai gabona-szállítás lehetetlenné vált, a holland pékek — így irja legalább a Gaulois című párisi lap — arra a gondolatra jöttek, hogy megpróbálták a buzát tulipánnal helyettesíteni és a kiszáradt tulipánmagyokat felőrölték s annak lisztjéből

sütöttek kenyeret. A kísérlet pedig nem várt sikerrel járt s a tulipánmagyallyal kevert új kenyér nagyon ízletes és tápláló kenyérnek bizonyult, a mit a holland nép is gyorsan megkedvelt, úgy hogy a virágos tulipánkenyér hovatovább egész Hollandiában és minden házban kedvelt és otthonos lesz. — Nem érzed ezen közlemény uborkaizét, kedves olvasó? Mert most éppen az uborka-izény kellő közepén vagyunk!

Mesterséges eső. A gazdák mindig kémlelve nézik az eget, vajjon milyen idő lesz. Legtöbbször esőt kívánnak, a mely rendszerint akkor nem akar esni, a mikor legjobban kellene. Német mérnökök most négy gyárban olyan készülékek gyártásával foglalkoznak, a melyekkel mesterséges módon lehet esővel elárasztani a földeket. A brombergi Vilmos császár-intézetben végzett kísérletek bizonyították, hogy mesterséges esővel a talaj termőképességét rendkívüli módon lehet növelni. Az esőben bő 1913-ik esztendőben egy harminczmilliméteres eső a zabtermést harminczhat százalékkal, a burgonyatermést huszonnyolcz-harmincz százalékkal növelte. Kiszámították, hogy egy köbméter viz, a mely 0.9 pfennigbe került, 30.6-43 pfennig hasznót adott. Egy 30 milliméteres mesterséges eső 50 százalékkal növelte az árpa és rozs termését.

HIREK.

A földművelők szervezkedése. A Magyar Gazdaszövetség lapja megálapítja, hogy a legfőbb erőssége a földművelőnépnek: a szervezkedés. A németek is szervezetségüknek köszönhetik győzelmüket. A földművelőosztály is csak szervezeten boldogulhat. A hatalom sokszor aránytalan kedvezésben részesítette azokat, a kik az ország pénzügyeit lebonnyoltatták. A mezőgazdaság terményeit requisálták, az árát megszabták, de a posztóban, petroleumban, a csizmában s minden ipari cikkben, a mit nem a falun gyártanak, de a falun vesznek meg, hátrált alig ismert az üzérkedés. Ezeken változtatni csak úgy lehet, ha a földművelők lesznek erősebbek. A háború befejeztével megkezdődnek a ki-egyezesi és vámtárgyalások, melyek a földművelő sorsát hosszú időre megpecsételik. Ezekben a tárgyalásokban azoké lesz a tér, a kik szervezettebbek lesznek.

A m. kir. minisztériumnak 3391. M. E. számú rendelete a saját házi és gazdasági szükségletre szolgáló buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermények bevásárlásáról.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szolgáló kivételre intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a 2072. számú rendeletnek módosításul a következőket rendeli: 1. §. Az a határidő, a meddig az 1915. évi buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 2072. szám alatt kiadott rendelet 4. §-a szerint a vásárlás a vevőnek saját házi is gazdasági szükségletére meg van engedve, az 1915. évi október hó 15. napjáig bezárólag meghosszabbíthatik. 2. §. A kinek állandó lakása Budapest székesfővárosnak területén van, az a 2072. számú rendelet 4. §-ának 3. bekezdésében meghatározott házi szükségletére a magyar szent korona országainak egész területén bármely termelőtől vásárolhat gabonát. A gazdasági szükségletre történő vásárlásra az előbbi bekezdés nem vonatkozik. 3. §. A 2072. számú rendeletnek és az ezt kiegészítő rendeleteknek rendelkezései egyebekben érintetlenül maradnak. 4.

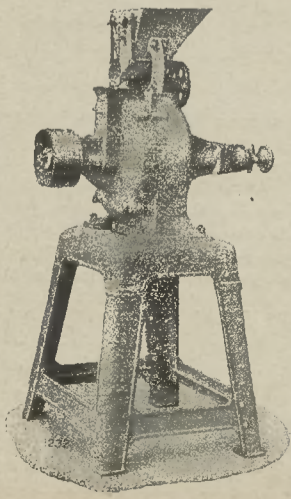
§. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Budapest, 1915. évi szeptember hó 14. napján.

Nagybirtok és kisbirtok. A földművelésiügyi minisztérium termésmelési jelentése, melyet kivonatlag közöltünk, eleven, gazdag és érdekes képét mutatja Magyarországon ideai termésnek. A statisztikák sorában mégis talán legfigyelemreméltóbb az a statisztikai összeállítás volt, a mely a nagybirtok és a kisbirtok termelő adatait hasonlította össze:

E statisztika tanúsága szerint a búzával bevetett terület 70 százaléka kisbirtokra esett, a rozsszal bevetett terület 68 százaléka, az árpával vetettnek 72 százaléka, a zabbal vetettnek pedig 70 százaléka volt kisbirtokos kezében. Am a statisztika szerint a kisbirtok termésátlaga kisebb volt, mint a nagybirtoké. A kettőt összehasonlítva, a következő az eltérés: Buzánál a kisbirtok termésátlaga 6.98 mázsa (a nagybirtoké 7.56 mázsa), rozsnál 6.06 (6.73), árpánál 5.95 (6.65) és zabnál 6.04 (6.81) mázsa volt a holdankénti átlagos termés. Fölmerül itt az az érdekes kérdés, hogy mennyivel lett volna több az ország gabonatermése, ha a kisbirtok termésátlaga a nagybirtokét elérte volna? A megfelelő számítás elvégezve, azt az eredményt kapjuk, hogy búzából 2,452.818 mázsával, rozsból 856.530 mázsával, árpából 1,006.000 mázsával és zabból 1,015.000 mázsával több termelt volna, ha a kisbirtok terméshozama a nagybirtokét elérte volna. A négy főkalászosnál összesen 5.3 millió mázsát tenne ki a többtermés. Ebből természetesen nem azt a következtetést kell levonni, hogy a kisbirtok kategóriának a nagybirtokénál a létjogosultsága, hanem azt, hogy a kisbirtok termésátlagát a mezőgazdasági termelő-hitel utján fokozni kellene.

Kormányrendelet a lisztés- és korpászsákok áráról. A ma érvényes legmagasabb liszt- és őrlményárak úgy vannak megállapítva, hogy a göngyölet árát a vásárlónak külön meg kell téríteni, ezzel szemben azonban a göngyölet súlyát az áru bruttosúlyából a malom köteles leszámítani. A maximális árakról szóló rendelet e részben úgy intézkedik, hogy a zsákokért felszámítható összegeket a kereskedelmi miniszter fogja megállapítani. Értesülésünk szerint ez a rendelet a napokban fog megjelenni és arravaló tekintettel, hogy a malmok ezidőszent tulnyomórészt pamuttszákok t használnak, a maximális árakat ezekre a minőségekre fogja megállapítani. Minthogy a csomagolás különféle, a zsákárak minden 100 kilogramm őrlmény után egységes alapon számíthatók és pedig a lisztészsákok után 2.50, korpászsákok után pedig 3 K-val 100 kg.-ként. A malmok az itt jelzett árakat 2.70, illetve 3.20 K-val kívánják megállapítani, de azt hisszük, hogy a miniszter az előbb jelzett, olcsóbb árhoz fog ragaszkodni. Az új rendelet továbbá szabályozni fogja azt a kérdést is, hogy a malmok a zsákok súlyát mily alapon számítsák, illetve, hogy ezen a czimen mennyit vonhatnak le az őrlmény bruttosúlyából. Alkalmassint 100 kg. őrlmény után 30 dekát szabad zsáksúly gyanánt levonásba hozni.

Vasárnapi téltlenség a mezőgazdaságban. A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvényhatóságok első tisztviselőihez, melyben azt mondta, hogy a katonaság felhívta a figyelmét arra, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság vasárnap most is tartózkodik a munkától, holott manapság, a mikor katonákat is szabadságoltak mezőgazdasági munkára, min-

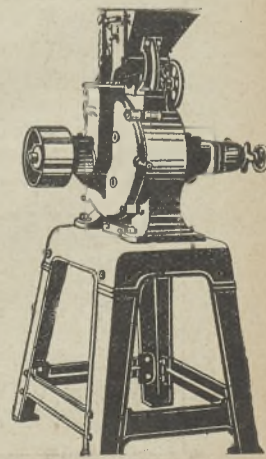

**Lisztőrlő- és darálómalmok állókövekkel.
Tiszta kenyérlisztet készít!
Erő és kézihajtásra!
Mágneskészülékkel a vasrészek felfogására!
Egyszerű szerkezet, szakember nem kell!**

Használható minden iparágban, mindenféle anyag megőrlésére.

DÉNES B. BETÉTTITÁRSASÁG

BUDAPEST, VI. KERÜLET,
VILMOS CSÁSZÁR-UT 61/g.

den dolgos kéznek fel kell használni az időt a mezőgazdasági munka végzésére. Arra hívja fel a körrendelet az alispánt, győzze meg a mezőgazdasággal foglalkozó lakosságot arról, hogy az istentisztelet csendjét nem zavaró mezőgazdasági munkát igyekezzék végezni vasárnap is.

Gazdák gyűlése. A Tordaaranyos-vármegyei Gazdasági Egyesületnek Wolf Gyula dr. elnöklésével tartott gyűlésén Török Bálint titkárnak jelentette, hogy az egyesület a gabona-vetőmag közvetítésére felhatalmazást nyert. Elhatározták, hogy az idei ősszel, október hónap 1—6-ig nagyobb szabású gyümölcs-, zöldség-, bor és mustvásárt rendeznek.

Csikvármegye Gazdasági Egyesülete 1915. évi szeptember hó 22-én d. e. 10 órakor a vármegyei magánjavak tanácstermében tartja XXXIII-dik évi rendes közgyűlését, melyre az egyesület tagjait s az érdeklődő gazdaközönséget hazafias tisztelettel meghívjuk. Targysorozat: 1. Az igazgatóválasztmány jelentése 1914. évről. 2. Számvizsgálóbizottság jelentése az 1914. évi számadásokról. 3. Az évi költségvetés és működési program megállapítása. 4. Indítványok, melyek az alapszabályok 29. §-a szerint a közgyűlést megelőzőleg az igazgatóválasztmányhoz írásban nyújtandók be.

Az ideai szüret hordószükséglete. A hordók drágaságára és a hordóhiányra való tekintettel a Zemplénmegyei Gazdasági Egyesület bognármesterséghez értő orosz foglyokat kért a hadvezetőségől. A kért teljesítették és kétszáz orosz hadifogoly, hordókészítés céljából már meg is érkezett Hegyaljára.

Mezőgazdasági termények szállítási igazolványa. A m. kir. minisztériumnak a buza és némely más czikk vasuton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában kiadott rendelet hatályát kiterjesztették minden nemű rostaaljra és trieurhulladékra, csirkebuzára, tönköllyre, hántolt és hántolatlan tatarákra, hántolt és hántolatlan kölesre, muharmagra, czirokmagra, durramagra, bükkönyre vadborsóra, mindennemű lóheremagra és luczernamagra, kendermagra és egyéb olajos magvakra, mindennemű fü- és egyéb magra. A jelen rendeletben felsorolt termények vasuton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szállítási igazolvány szükséges akár tisztán, akár egymással vagy bárminemű más termékkel bármely arányban keverten hozatnak forgalomba.

Ötezer kereszt buza pusztulása. Püspökkladányból jelentik, hogy nagy tűzvész volt ott a minap a m. kir. közalapítványi uradalom tulajdonában lévő birtokon. Ötezer kereszt asztalra rakott buza kigyulladt s csaknem teljesen elhamvadt. A tűzoltóság, minthogy tagjai nagyrészt hadbavonultak, képtelen volt eloltani az óriási tüzet, a melyet az óriási szél még jobban élesztett, úgy hogy megközelíteni lehetetlen volt. A tűzoltóság tehát a helyben állomásozó katonasághoz fordult, a honnan kivonult huszonöt ember, majd midőn ez is kevésnek bizonyult, még újabb huszonöt katonát. A tűzoltóság minden igyekezte oda irányult, hogy a községet megemtsa az óriási viharban a tüztől, a mi nagy küzdelem után, sikerült is. A tűz keletkezésének oka még idáig kideríthető nem volt. A vizsgálat megindult.

A gazdák és a hadifoglyok. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányi ülése tudvalevőleg magáévá vette Liptay Jenőnek azt az indítványát, hogy a mezőgazdasági munkát végző hadifoglyoktól írásbeli bizonyítékok gyűjtessenek egybe arra vonatkozólag, milyen bánásmódban volt részük a magyar gazdáknál. Az eszme gyakorlati megvalósítására pedig azt a módot fogadták el, hogy ott, a hol egyes gazdaságokban jóindulatú hadifoglyok vannak, kikerül feltehető, hogy az igazságnak megfelelően tárgyilagos jóakarattal fognak írni itteni viszonyaikról, ott a munkásokként alkalmazott hadifoglyok között levelezőlapok, irószerek stb. osztassanak ki jutalom gyanánt a gazdák által. Ilyen levelezőlapokat a Magyar Vöröskereszt-Egyesület Hadifoglyokat Gyámolóító és Tudósító hivatala a kereskedelemügyi minisztérium engedélye alapján nyomatott és azok nála darabonként egy fillérért megrendelhetők. A hadifoglyoknak a levelezőlapok felhasználásával hozzátartozóikhoz küldendő érdekesebb tartalmu és általánosabb vonatkozású értesítésekéről azután másolatok volna készíthetők, a melyeknek esetről-esetre alkalmas módon, kivonatossan történő nyilvánosságra hozataláról a hivatal íródjára gondoskodni.

Hadifoglyok ellátása és élelmezése.

A pozsonyi cs. és kir. katonai parancsnokság, a mely az egész ország területére meg van bízva a hadifogoly munkáscsoportok kiadásával, értesítette az összes törvényhatóságok első tisztviselőit arról, hogy ha egyes munkahelyeken rendelkezésük merülne föl az ellátás tekintetében, ha szökések kíséreltetnek meg, vagy pedig munkamegtagadás esete áll be, a munkáscsoportok helyzetét a katonaság a legrészletesebben megvizsgálja. A kísérő személyzet zsoldját a munkaadó tartozik kifizetni és az illető táborparancsnokságnál elszámolni. Valamennyi, az aratási munkánál lévő fogolynak katonai ruházatban kell lennie és csak katonai sapkát szabad hordaniok. Az elszámolás tekintetében a hadügyminiszteri rendeletek a mértékadók. Az élelmezési illedekek és a vasuti kiadások a táborparancsnokság által a munkaadókkal történő közvetlen megállapodás alapján fedezendő és e tekintetben is tartoznak az ellenőrző tisztek befolyásukat érvényesíteni. Községek részére a megterítendő étkezési pénz magassága a munkahely katonai parancsnoksága által havonként állapítandó meg.

A cukor drágulása és a répa ára. A cukorközéppont — hir szerint — ismét pontos felvételt tervez arról a nyerscukor-készletéről, a mely a középpont létesítése alkalmával a gyárakba be volt rakározva. Ezenkívül a középpont tanácsa kérdést intéz a nyerscukor-gyárakhoz, hogy mikor kezdik meg az üzemet és milyen mennyiségre becsülik az 1915—1916. évi kampány gyártását, hogy ezen az alapon kiszámítható a termelést. Ez a tájékoztató lenne az alapja — hir szerint — az osztrák cukorkartell árdrágító törekvéseinek. E törekvésről egyelőre a nyilvánosság előtt kevés szó fog esni, mert a cukorgyárak nem akarják, hogy az új repaszereződések megkötésénél a répa termelők már az új cukorárhoz arányítsák a répa árát. Itt említjük meg, hogy magdeburgi jelentés szerint a világ ellenőrizhető cukorkészlete 2 millió 583.000 tonna a tavalyi 1 millió 906.400 tonnával szemben.

A dohányáru drágulása. Hírek vannak forgalomban, a melyek szerint minden intézkedés megtörtént, hogy a dohányárut még új esztendő előtt az eddiginél jelentékenyen drágább áron fogják értékesíteni. Semmi meglepő nem volna a dohányáru ilyen drágításban és a hir szerint már az osztrák kormány is létrejött a megegyezés. Érdekes különben, hogy a pénzügyminiszter éppen most értesíti leiratában az OMGE-t, hogy a kormány a beváltási áraknak felemelését ezuttal nem tartja aktuálisnak, ellenben a mult alkalommal engedelmzett tíz százalékos pótlékot az idén is megadja. A miniszteri leirat többek között a következőket mondja:

A kincstár részére termelt dohányok beváltási árainak felemelése iránt előterjesztett javaslatokat ezidőszert érdemleges elbírálás tárgyává nem teheti, mert a jelenlegi hadiállapot alatt beállott viszonyok erre elegendő támpontot nem nyújtanak. Kétségtelen ugyan, hogy a világháborunak ezirányban gyakorlandó kihatásai ma még megközelíthetők sem állapíthatók meg s ezért a dohánybeváltási árak a legközelebbi három esztendőre ma még meg nem állapíthatók. Mivel azonban az OMGE által a termelési nehézségekre és bajokra vonatkozólag előadott körülmények és okok kétségkívül figyelembe vevendők az osztrák pénzügyminiszterrel megállapodást létesített, hogy az 1913—15. évre megállapított beváltási árak és szabályok az 1916. évből természetesen dohányokra is érvényben maradjanak ugyan, de az 1915. évi dohánytermés beváltására engedélyezett 10 százalékos pótlék további fentartásával, míg az 1917—1919. évi dohánytermés beváltási árainak megállapítását a normális idők bekövetkeztéig elhalasztotta.

Szesztermelés — cukorból. Berlinből írják: A szövetségtanács februári rendelete értelmében földhasználatát a cukornak szeszégetéshez tudvalevően megengedték, a nélkül, hogy ebből különösebb kötelezettségek háramlottak volna a földolgozóra. Ezenkívül a nyerscukor adóját is két márkára mérsékeltek 100 kilogrammonként. A mint azonban most közhírre teszük, ezek a kedvezések nem vonatkoznak a szeptember 30-dika után használt cukorra és a cukrot szeptember 30-dika után földolgozó szeszégetőkre, mert a 60 százalékos kontingenst meghaladó szesz mennyiség előállításához szükséges nyerscukrot csak szeptember 30-ig lehet értékesíteni földhasználni.

A szesztermelés. 1914 szeptember 1-től 1915 július végéig a termelő-adó alá eső szeszfőzők 20.857 hektoliterrel többet termeltek, mint a megelőző időszakban. Júliusban ellenben 411 hektoliterrel volt kisebb a termelés, mint az elmúlt év júliusában. A szeszfőzőkben a július végéig terjedő időszakban 919.845 hektoliter termeltek, magában júliusban pedig 34.523 hektolitert. A vámvonalon át a júliusig terjedő időszakban 6485 hektolitert vittek ki. 41.308 hektoliterrel kevesebbet, mint a megelőző kampányban. A kezdőleges szesz készlet az 1914—15-iki termelő-időszak kezdetén, vagyis 1914 szeptember 1-én összesen 298.843 hektoliter volt, a mi nek mintegy fele, (146.899 hektoliter) a kisebbik adótétel alá eső szesz volt. Ez a nagy készlet siettette a termelés szabályozását célzó rendelet kiadását.

A szesztermelés korlátozása. A napokban jelent meg a kormány szeszrendelete, melynek előkészítő munkájával a nemzetgazdasági érdekek nézőpontjából az utóbbi napokban oly behatóan foglalkoztunk. A jövőben búzát, kétszerest, vagy zabot fel dolgozni szeszé nem lehet. A rendelet a szeszfőzést burgonyából a tavalyi rendelettel egyező mértékben a kontingens 70 százalékaig korlátozza, a főzést ellenben a tengeriből a tavalyi 50 százalékról 75 százalékra terjesztette ki.

Megengedi a jelen rendelet cukorkorrépanak és melassnak sokat vitatott és a mezőgazdasági szeszfőzők nagy része által kifogásolt földhasználatát is, ugyancsak a lejutóbbi normális termelés 75 százaléka erejéig. Megjegyezi azonban a jelen rendelet, hogy cukorkorrépa (répafejeket) a főnti redukcióval is csak oly esetben lehet olcsó szesz főzésére földhasználni, ha ezt a nyersanyagot (a melass itt nincs fölemlítve) az ipari szeszgyár »vállalkozójának vállalatában,« vagy pedig a mezőgazdasági szeszgyárnál, az illető szeszfőzővel törvényszerű kapcsolatban álló mezőgazdasági földeken közvetlenül szeszfőzés céljára termelték. Az ellenőrzés céljából a répából, vagy répafejekből való csefrét teljesen elkülönítve kellene leparolni.

A korlátozásra nézve azok az ipari szeszfőzők, a melyek a termelés az évi 5000 hektolitert meg nem haladja, nem a legutóbbi, hanem a 1911. év óta legkedvezőbb termelést vehetik alapul. Kedvezést élvezhetnek a sajtolt és szőlő gyártására a rozsnak és az árának alapanyaga gyanánt való földhasználásban azok a mezőgazdasági szeszfőzők (kontingensük erejéig), a melyek az 1915—16. termelő időszakban kerülnek üzembe. A mezőgazdasági szeszfőzőkre vonatkozik az a korlátozás is, hogy a pótlék gyanánt földolgozandó nyersanyagokra eső alkoholnyeradék az alapanyagból gyártott szeszrel egyenlő megítéselés alá esik. Üzemen kívül hagyott szeszgyár azt a szeszt, a mit a mostani termelő időszakban főzhet ki, a nagyobbik adótétel mellett más szeszgyárban is kifőzhetik. A termelés korlátozása utján most fennmaradó kontingenst pótkontingens gyanánt szétosztani nem fogják.

A vegyesen tengeriből és burgonyából főző üzemek a tavalyi 65 százalékos helyett az idén 75 százalékosig főzhetnek, de az engedélyezett 75 százaléknak egyelőre csupán a felét dolgozhatják fel. Tekintetbe véve azonban, hogy éppen a főzésre való átengedés céljából kukoricatermésinkből évente 10 millió mázsa szokott megromlani, a jelen rendelet hangoztatja, hogy az egyelőre fel nem dolgozott kukoricát, a mennyiben a megszerzés alkalmával még alkalmas lett volna emberitáplálkozásra, a romlástól megóvják.

Egy ugyancsak a napokban megjelent másik rendelet a szesz új adóztatásáról szól és érdekes része, hogy a cukorkorrépa előállított szesz hektoliterfokonként külön 20 filléres adózást állapít meg. Ezt akkor is meg kell fizetni az államkincstár részére, ha az ilyen szeszt adóval terhelten, vagy adómentes földhasználatra, avagy pedig átutaló eljárással szállítják el.

Az adó tételek máskülönben a következők lesznek: A fogyasztás adója alá eső szeszfőzőkből elszállított szesznek a küldő, az árak exkontingens nyers szesznek hektoliterfokonként 1 korona 10 fillért, exkontingens finomított szesznek hektoliterfokonként 1 korona 20 fillért, kontingens szesznek pedig az előbbi tételeket és 20 fillért meghaladó részét az államkincstárnak beszoigáltatni tartozik. Szabadraktárakból való elszállítás esetén a küldő ugyanott megállapított árak exkontingens nyers szesznek hektoliterfokonként 1 korona 13 fillért, exkontingens finomított szesznek hektoliterfokonként 1 korona 23 fillért, kontingens szesznek pedig az előbbi tételeket és 20 fillért meghaladó részét köteles az államkincstárnak beszoigáltatni.

Ennélfogva mindazokban az esetekben, a mikor a szesz árából a kincstár részesedés illeti meg és a szesz az 1915. évi szeptember 1-ső napjától fogva a magyar szent korona országainak területén termeltetett, vagy oda ottszá az időponttól fogva hozatik be, az államkincstárnak hektoliterfokonként 60 fillér részesedést kell beszoigáltatni. Termelői adó alá eső szeszfőzők azonban továbbra is a hektoliterfokonkénti 40 fillér részesedést tartoznak fizetni.

Büntető szankciója egyelőre nincs a mai rendeleteknek. Csúpan az van kimondva, hogy mindazoktól az ipari vagy mezőgazdasági szeszfőzőktől, a melyekben a rendeletben meghatározott tilalmat és keretet túllépnék, ez időponttól kezdve további adóbejelentést elfogadni nem fognak s ezenfelül a

kormány annak idején a szükséghez képest megfelelő javaslatot fog a törvényhozás elé terjesztene a tilalmak és keretek figyelmen kívül hagyása miatti megfelelő megtorló intézkedések elrendelése iránt.

A mezőgazdasági gépezetek és fűtők szabadságának meghosszabbítása. A kereskedelemügyi miniszter a m. kir. földművelésügyi minisztérium és a cs. és kir. közös hadügyminiszterrel létrejött megállapodás alapján a szabadságot mezőgazdasági gépezetek és fűtők szabadságát a következőképpen hosszabbította meg: A cséplőgépezetek és fűtők szabadsága: Abaujtona, Alsófehér, Árva, Bereg, Beszterecenaszód, Brassó, Csik, Fogaras, Gömör és Kishont, Háromszék, Hunyad, Kisküküllő, Kolozs, Krassószörény, Liptó, Marostorda, Máramaros, Nagyküküllő, Nyitra, Sáros, Szeben, Szepes, Szolnokdoboka, Tordaaranyos, Turócz, Trencsén, Udvarhely, Ung, Zemplén, Zólyom vármegyék, valamint Kassa, Kolozsvár és Marosvásárhely városok területén 1915. évi október 15-ig, a többi vármegyék és városi hatóságok, illetőleg horvát-szlavonországi megyei és városi hatóságok területén 1915. évi szeptember 30-ig. A gőz- és motoreképezetek szabadsága pedig: az egész ország területén 1915. november 30-ig. Az esetről-esetre a fentebb említett határidőnél rövidebb időre felmentett gazdasági gépezetek és fűtők is az újabb kitűzött időig otthon maradhatnak. A még be nem hívott mezőgazdasági gépezetek bevonulásának indokolt elhalasztása iránt annak idejében, a legközelebbi bevonulásra vonatkozó hirdetéskor fog intézkedés tétetni.

Kedvezés a szőlőszőlőgazdáknak. Azok a szőlőszőlőgazdák, akik szeszesez itálnak kis mértékben árusításával nem foglalkoznak, saját termésükből a saját fogyasztásukra szánt italmenyiségért a kedvezéses adót fizetik. Ez bornál 6/70, mustnál 5/04 koronát tesz ki. Az érdekeltek erre vonatkozó kérelmeket a szüret megkezdéséig, de legkésőbb szeptember 15-ig kell az illetékes rendőrhatalomknál bejelenteni.

A borellővétele. A Pesti Hírlap a közelmúltban már szóvá tette a borellővételek ügyét. Ezt a kérdést a Szőlőszőlőgazdák Országos Egyesülete most magáévá tette és sürgős beadvánnyal fordult az igazságügyi kormányhoz, hogy adjon ki szüret előtt olyan értelmű rendeletet, hogy a háború előtt létrejött mustellővételei egyezségekre a háború időtartamára hatályon kívül helyeztessenek. A helyzet ugyanis az, hogy vannak vidékek, ahol nagyobb borkereskedők évekre lekötötték bizonyos árakért kisebb-nagyobb szőlőszőlőgazdák szőlőtermését. Ezeknek a négy, öt és több évről előre eladott terméseknél a rendesen cukorok szerint lett megállapítva, úgy, hogy csak igen jó minőségű és nagy termés esetén kapott a gazda a boráért megfelelő ellenértéket, egyébként jóval kevesebb pénzhez jutott mint mások, akik szüretkor még szabadon rendelkeztek mustjukkal, borukkal. Az idén ez a különbség 2—300% differenciát fog kitenni, melyet az élelmes kereskedők a lekötött termés átruházásával megkaphatnak a nélkül, hogy a bor átélével és kezelésével maguk vesződnének. A gazda pedig, aki háromszoros árat fizetett napszámért és kötözvényagért, 4—5-szörös pénzt a rézgáliczért, koldusbotja juthat. A tarthatatlan állapot orvoslására az egyesület egyébként a földművelésügyi kormány támogatását is kérte.

A szőlőszőlőgazdaság és az új sorozások. A Magyar Szőlőszőlőgazdák Országos Egyesülete két ízben is intézett felterjesztést a honvédelmi miniszterhez, melyekben azt kérte, hogy főleg a 43—50 években levő és katonasorba jutott vinczellérek, szőlőkezelők, szőlőmunkások, pinczemeszterek és kádármunkások a szüretig katonai szolgálat alól lehetőleg felmentessenek, nehogy az amúgy is súlyos viszonyokkal küzdő szőlőszőlőgazdaság még inkább megkárosodjék. A két kérvényre a honvédelmi miniszter leiratban válaszolt az egyesület elnökségének, melyben közli, hogy a fegyver alatt szolgáló, vagy a hadiszolgáltatásokra kirendelt szőlőművelési szakmunkásoknak, vinczelléreknek és pinczemesztereknek, valamint a kádármunkásoknak általában, a harctérrel szüret idejére leendő szabadságoltatását, tekintettel a hadművelési érdekekre, a legnagyobb sajnálattal nem rendelheti. A harctérrel csak a mezőgazdasági gépezetek s ezek is csak a szükséghez és a lehetőséghez képest az ország lakosságának és a hadrakelt seregek közlelmzését biztosítani hivatott igen fontos és legsürgősebben teljesítendő cséplési munkálatok elvégzésére szabadságot tarttak. A szőlőszőlőgazdaságokban nélkülözhetetlen szakmunkások, vinczellérek és pinczemeszterek esetéről-esetről a szükséges időre a m. kir. földművelésügyi miniszter javaslata alapján felmentettek. A mi pedig a szőlőművelési szakmunkásoknak a hadiszolgáltatásokra korlátozott mértékben leendő igénybevételeit illeti, megjegyzi a miniszter, hogy oly esetekben, midőn a katonai parancsnokságok a hadiszolgáltatásra szükségelt munkásoknak kirendelése végett a járási tisztviselőket, vagy a községi előjárásokat megkeresik, a közigazgatási hatóságoknak módjukban van, sőt kötelességük is hadiszolgáltatásokra a lehetőleg nélkülözhető egyeket rendelkezésre bocsátani.

A bor ára. A Magyar Kereskedők Lapja írja: Könnyű 6¹/₂—8%—s, bármely vidéki, savanykás vagy sima ízű, egészséges fehér merkantil bor iránt még állandóan élénk kereslet nyilvánul a hadseregszállítók részéről, míg a polgári forgalom lanya. Jobb minőségű 11 százalékon felüli faj- és pecsenyeborok teljesen elhanyagoltak, mert értékük túlságosan magas árakat igényelnek, azokat pedig a hadseregszállítók meg nem fizethetik, eltekintve attól, hogy erre a célra magas alkoholtartalmuknál fogva is kevésbé alkalmasak. A tulajdonosok árköveteléseik már kezdik mérsékelni. Ma már 75—78 koronával is beérik, de a hadseregszállítók 70—72 koronánál többet, hordó nélkül, ab termelő állomás, nem fizethetnek, mert a szavatosság és a hordók használati díja — már tekintettel ezeknek magas áraira is — nem engedne nekik hasznót. Vörösbóban vételkedv nincs, mert a hadvezetőség a fehér bort olcsósága miatt előnybe részesíti.

Az idei bortermés. A »Borászati Lapok« írja: Attól lehet tartani, hogy a remélt 5 millió hektoliter must helyett meg kell elégedni ennek a mennyiségnek a felével. A mi a bor várható árat illeti, magyar holdanként 12 hektoliter termést feltételezve, a termelés költségnövekedését 50 százalékkal kell tenni. A mi a piaci helyzetet illeti, könnyű, lágy, házasításra keletje lesz borainknak Németország és Ausztriában. Megjelenik a magyar borpiacon Oroszlengyelország fogyasztása is, a melyet tőlünk a prohibív jellegű van elrekesztve. Hir szerint a borvám megszűnik, vagy legalább is csökkenni fog. Nagyobb magyar és osztrák czégek erre a kivitelű üzletre már szemet is vetettek. Mindezt tekintetbe véve, valószínűen 60 korona lesz a bor alapára, a harmadévi 40 koronával szemben.

Az idei komlóár-alkulásról. A tavalyi gyenge komlóértékesítési viszonyokhoz képest az idén a komlópiacon jobb árak s biztosabb értékesítés remélhető. Most a szedés után derült ki, hogy Csehországban a remélt 30%-kal kisebb a termés, Bajorországban a tavaszon a komlóskerteknek kb. 12% át (öreg kerteket) kivágtak. A háború következtében sok kertet pusztítottak el Franciaországban, Belgiumban, Galliciában s most Volhiniában; azonkívül német szaklapok hirt szerint az angolországi kertekben a levéltetű óriási károkat okozott (nagy bevételre fog szorulni!). Az Egyesült-Államok is importálni akarnak. Olvassuk a hirt, hogy az Egyesült-Államok közbelépésével az angol-német blokádháború annyira szelidülni fog, hogy német komlószá litmányokat átbocsájt az angol, egyszerűen a központi hatalmak területén termelt komlóból jelentékeny kivittel lesz. A saazi és nürnbergi piacokon az első (primör) komló elég élénkséggel kelt el (aug. 20) I. a. 120, II. a. 110 és III. a. 100 K-na áron per 50 kg. Szept. 1-jére megcsendesült a vételkedv, 130, 120, 105 kor. árakon, néhány morva tétel 80—85 koronán értékesült 50 kg.-ként. Másféle származású komló iránt még nem érdeklődött a kereskedelem. Hozzávetéssel számítva, a magyar komló ára 150—200 kor. között fog mozogni 100 kg.-ként számítva.

P. S.

Földbirtokosaink figyelmeztet az őszi buzavetés alkalmával felhívjuk a mai »Corbin« hirdetésre.

Földbirtokosaink figyelmeztet az őszi buzavetés alkalmával felhívjuk a mai »Antispora Vita« hirdetésre.

Tisztelt olvasóink szíves figyelmeztet felhívjuk a mai lapszámunkhoz csatolt mellékletre, mely az »Antispora Vita« használati utasítását tartalmazza.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi szept. hó 17. napján. (A székesfehérvári vásárüzgatóóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Fölhoztak a szokott községekben 80 szekér réti szénát, 50 szekér muhart, 5 szekér zsupszalmát, 15 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 57 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 300 zsák szecskát.

A forgalom élénk.

Árak métermázánként fillérben a következők. réti széna I. r. u. 1400—1700, réti széna II. r. u. 900—1300, réti széna csomagolása 760—860, muhart 1400—1900 zsupszalma 1000—1100, alomszalma 800—1000, takarmányszalma —, tengeriszár —, zabos-bükköny 1200—1500, löhere —, luczerna 1400—1900, köles —, sarju —, szalma szecska 1200—1400.

Összes kocsiszám 210. Összes súly 242.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szesziparban e héten élénk kereslet uralkodott és állandó vételkedv mellett több nagyobb tétel a maximális árban kelt el azonnali és szeptemberi

szállításra. Másodkézből és vidéki kisebb finomítók részéről csak kevés ajánlat volt, de ezek is maximális árát követelik.

Denaturált szesz szilárd és 120—125 koronáért kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz élénkebben volt ajánlva és több tétel 6—10 K maximális áron alól zárulva is lett.

Maximális árak adó és 60 fillér részesedés nélkül.

	régi áru	új áru
Kontingens nyersszesz	150—	130—
» finomított szesz	160—	140—
Eskontingens nyersszesz	130—	110—
Finomított szesz adózva	360—	360—
Denaturált szesz	120—125	

Répából készült árunak a maximális árjai 20 K csökkennek.

NYILTÉR.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Az őszi vetés.

Mivel pótoljuk a rézgáliczot?

A háború első éve behínytította, hogy a nemzetek sorsa nemcsak a harctereken dől el, hanem a gazdasági téren is. Erős, megalapozott gazdasági tevékenység teszi lehetővé, hogy seregeink diadalmasan haladjanak előre ellenségeink földjén. És ha ezt meggondoljuk, rá fogunk jönni, hogy belépve a második háborus esztendőbe, még fokozottabb gondot kell fordítanunk a termés előkészítésére. Ennek az előkészítő munkának egyik legfontosabb része az őszi vetés, amelynek ideje elérkezett. A vetőmagcsávázás kérdésének megoldása biztosítja a jövő évi termés eredményét. A csávázásnak azonban egy nagy akadálya van: nincs rézgáliczunk. A jó csávázásnak az a célja, hogy minden olyan káros élősködő, mely gyökereiben elpusztítson, amelyek később a vetőmagféléket pusztítanak, megtámadják. A gondos vetőmagpáncélozásnak éppen az idén különösen azért van nagy jelentősége, mert a buza éppen a legkiválóbb buzatermő vidékünkön volt idén meglehetősen üszögös. Rézgáliczunk azonban, amelyet a csávázáshoz használni szoktak, részben nincs, részben ahol van, igen magas árát kívánják érte. A rézgáliczot tehát pótolni kell valamivel és erre igen alkalmas egy most forgalomba kerülő kipróbált új csávázó szer: az »Antispora Vita«.

Ugy a külföldi legtekintélyesebb, mint a hazai laboratóriumi és gyakorlati kísérletek valóságos tökéletesnek mondható csávázó szerként nyilatkoznak az »Antispora Vitáról«.

Az »Antispora Vitának« leghatékonyabb, de nem kizárólagos alkotórésze ugyanaz, mint a peronospora elleni védekezésben rézgáliczot ez idén oly eredményesen helyettesítő perocid. Az az értékes alkotórész pedig a cerosulfát. Mindkét gyakori és beható kísérleteket folytató szaktudósok sorából fel kell itt említenünk: dr. Stoklasa tanár, udvari tanácsos, a világhírű prágai növényfiziológust, Breischneiderert, Gwozdenovic Portlet, de különösen Stranahot, a prágai mezőgazdasági fiziológiai kísérletező állomás igazgatóját; hazánk elismert szaktudósai sorából pedig a m. kir. központi szőlészeti kísérleti állomás részéről Dicsenty Dezsőt, a m. kir. növényzeti és kertészeti állomás részéről pedig Kern Hermann, idevagy sorozatos kísérleteikkel, értékes munkáikkal és döntő eredményeiről a m. kir. »Kísérletiügyi Közlemények« számolnak be.

A kísérletek két irányban folytak:

1. Az »Antispora Vita« befolyása a vetőmag csirázóképeségére.

2. A spórától és penészgombapuzító hatására.

Kísérletek-folytat buzavál, árpával és a buzaüzöggel (Tilletia Tritici), cukorréppával, takarmányréppával, tengerivel stb.

A kísérletek eredménye röviden összefoglalva az, hogy az »Antispora Vita« 3%-os oldata ép úgy öli az összes spórát, mint a rézgáliczoldat, de míg az utóbbi a csirázóképeséget gyakran kedvezőtlenül befolyásolja: az »Antispora-Vita« azt előmozdítja. Így például az árpa hatszor gyorsabban csirázott, ha »Antispora-Vita«-val csiráztattuk, mert az utóbbinak 3%-os oldatával csávázott árpa 24 óra alatt 64%-os eredményt mutatott, a destillát vízzel csávázott 12%, a rézgáliczozal 8%, mely különbözöttek részben csak a 14-ik napon egyenlítődek ki. Az »Antispora Vita« katalitikus hatása a növényi organizmusára az »Antispora Vita« radio-aktivitásával leli magyarázatát, mely eredményt Stoklasa tanár minden kísérlet alkalmával elért.

Az »Antispora Vita« Schwarz és Tauber nagykanizsai cég hozza forgalomba és árát a rézgálicz elérhetően magas árával szemben 140 koronában állapította meg.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy ezt a szeret a gazdák fel fogják használni és a jövő évi termés biztosításáról méltóképpen és megfelelően fognak gondoskodni.

VÉDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATTALOMÁNYT!

A horjak felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat

BORJUDÖLŐB ÉS BORJUVERHAS ELLEN.

VEDEKEZZÜNK:

LÉPFENE ORBÁNCZ MIRIGYKÓR ellen

gyorshatású szérumokkal.

Mindezen anyagok mint eredeti készítmények hazai törzsekből, az első hazai állatgyógy. szérumtelepen

JENNER-PASTEUR INTÉZET

laboratóriumaiban készülnek és a készítmények állam-

világ felülvizsgáltatnak. Sürgőncim: Jennerpasteur Budapest.

Felelős főszerkesztő, kiadótulajdonos: ORDÓDY LÁSZLÓ, Szerkesztő: FEKÉR ZOLTÁN.

ŐSZI VETÉSHEZ

már most lássuk el magunkat **magesávázó-szerrel**, mert tudvalevőleg rézgálicz alig kapható, vagy csak nagyon drágán. A magot nemcsak üszök, hanem varjuk és rovarok kártevéseitől is kitűnően megóvjá a 8 év óta használatban levő, tudományosan és gyakorlatilag kipróbált

CORBIN

A „CORBIN”

olcsóbb ma mint a rézgálicz, használata egyszerű. Legjobb bizonyítványokat és árajánlatot kívánatra azonnal küld:

Dr. KELETI és MURÁNYI vegyészeti gyára, UJPEST.

A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást ugy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcséplőkről, gőzteleherautókról, gőzutihengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképvislet

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

101.570/915. szám.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium a kezelése alatt levő s a magyar vallás alap tulajdonát képező, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegyében, Czegléd község határában fekvő;

408⁵⁶/₁₆₀₀ hold (ebből szántó 227⁸⁹⁴/₁₆₀₀ h.) kiterjedésű I-ső számú,

437⁶⁸⁰/₁₆₀₀ „ „ „ 358¹⁵⁰⁹/₁₆₀₀ „ „ II-ik „

515⁹⁵⁹/₁₆₀₀ „ „ „ 405⁴¹⁵/₁₆₀₀ „ „ III-ik „

és 690¹⁴⁹¹/₁₆₀₀ „ „ „ 464¹²³/₁₆₀₀ „ „ V-ik „

legelő részlet nevezetű mezőgazdasági birtokok a haszonbérleti és versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt feltételek mellett **1915. évi november hó 1-től 1927. évi október hó 31-ig, vagyis 12 évre terjedő időre** a nevezett minisztérium (IX.) közalapítványi ügyosztályában (Báthory-utca 12. sz.) **az 1915. évi szeptember hó 27-ik napján d. e. 12 órakor** tartandó

zártajánlatu versenytárgyalás

utján részletenként külön-külön haszonbérbe fognak adni.

A zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

A szabályszerűen felbélyegzendő, lepecsételt és birtok részletenként külön-külön tett írásbeli ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi minisztérium segédhivatali igazgatóságánál legkésőbb a versenytárgyalási napon d. e. 11 óráig nyújtandók be. A borítékon irandó: „Ajánlat a czeglédi (I–II–III–V. sz.) legelő részlet nevű birtok haszonbérletére”

Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egyes részletekre nézve felajánlandó évi haszonbér számokkal és betűkkel irandó ki.

Ajánlati biztosítékul az I-ső számú részlet után 1200 K, a II. számú részlet után 1400 K, a III. számú részlet után 1600 K, az V. számú részlet után 2000 K készpénzben, avagy óvadékképes értékpapirokban, vagy betéti könyvecskében — a versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt módon bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Elkésve érkezett vagy kellőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok figyelembevételre nem számíthatnak. Oly egyének, a kik a közalapokkal szemben hátralékos tartozásban vannak, vagy bármi czímen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali igazgatóságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A netán szükséges felvilágosítások a közalapítványi ügyosztályban megszerezhetők.

A feltételeknek ajánlati mintákkal ellátott példányai az érdeklődőknek 5 korona befizetése ellenében az alulírott minisztérium segédhivatali igazgatója által kiszolgáltattnak.

Budapest, 1915. szeptember hó.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.

